

TEM raportteja

13/2014

Kauppa- ja yritysrekisterin paikallisviranomaisverkoston uudistamista valmisteleva työryhmämuistio

Työelämä- ja markkinaosasto
7.4.2014

Sisältö

1. Johdanto	5
2. Nykytilan kuvaus	6
2.1. Yleistä	6
2.2. Lainsäädäntö	8
2.3. Tilastotietoa Kauppa- ja yhdistysrekisterin käsittelystä	9
2.4. Kaupparekisteriasioissa perittävien maksujen määräytyminen	10
2.5. Maksutulot ja niiden jakautuminen PRH:n ja maistraattien kesken	11
2.6. PRH:n ja maistraattien asiakaspalvelumalli	11
3. Kauppa- ja yhdistysrekisterin sähköiset palvelut	14
3.1. Sähköisten palvelujen kuvaus	14
3.2. Sähköisten palvelujen vaikutukset PRH:ssa ja maistraateissa	15
4. Kaupparekisteriasioinnin järjestäminen sähköisten palvelujen tullessa käyttöön	17
4.1. Tavoitteet	17
4.2. Ratkaisuvaihtoehdot	17
4.2.1. Vaihtoehto 1: tehtävät keskitetään PRH:lle	18
4.2.2. Vaihtoehto 2: tehtävät hoidetaan maistraateissa	20
4.3. Julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalvelun kehittämishanke	21
4.4. Tarve TEM:n rahoituspäätöksen uudistamiselle	21
5. Tehtävien kuvaukset ja mahdollisesti siirtyvät/lakkaavat tehtävät	23
6. Vaikutukset	25
7. Johtopäätökset	29

Työ- ja elinkeinoministeriölle

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 31.5.2013 Patentti- ja rekisterihallituksen paikallisviranomaisverkoston uudistamista valmistelevan työryhmän. Työryhmän tehtävä on:

- selvittää uudistuksen henkilöstö-, talous- ja mahdolliset muut vaikutukset,
- selvittää uudistuksesta aiheutuvat muutostarpeet organisaatioihin ja lainsäädäntöön,
- valmistella kauppa- ja yhdistysrekisterien paikallisviranomaisverkoston uudistaminen,
- huolehtia siitä, että hankkeen valmistelu on läpinäkyvää sekä tiedottaminen on avointa, riittävää ja nopeaa sekä
- edesauttaa, että uudistamiseen liittyvät toimenpiteet on toteutettu 1.9.2015 mennessä.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin hankepäällikkö Piia Rekilä työ- ja elinkeinoministeriöstä ja jäseniksi neuvotteleva virkamies Timo Määttänen työ- ja elinkeinoministeriöstä, ylitarkastaja Mika Kotala työ- ja elinkeinoministeriöstä, ylitarkastaja Jaana Salmi valtiovarainministeriöstä, neuvotteleva virkamies Taina Eckstein valtiovarainministeriöstä, yksikön päällikkö Merja Koponen Itä-Suomen aluehallintovirastosta, linjajohtaja Olli Koikkalainen Patentti- ja rekisterihallituksesta, maistraatin päällikkö Rauno Partanen Hämeen maistraatista, tarkastaja Leena Kälkäjä Julkisten- ja hyvinvointialojen liitosta, henkikirjoittaja Tuija Kanerva Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestöstä sekä ylitarkastaja Jouko Manninen Pardia ry:stä. Työryhmän sihteerinä toimii Eija Lanne Patentti- ja rekisterihallituksesta ja työryhmän työskentelyyn osallistuu tiedottaja Katja Keckman työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Työryhmän toimikausi on 3.6.2013 – 31.8.2015. Tähän mennessä työryhmä on kokoontunut 8 kertaa. Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti selvittänyt ja valmistellut kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisverkoston uudistamisen ja arvioinut sen mahdolliset vaikutukset.

Helsingissä 25. päivänä maaliskuuta 2014

Piia Rekilä

Timo Määttänen

Mika Kotala

Jaana Salmi

Taina Eckstein

Merja Koponen

Olli Koikkalainen

Rauno Partanen

Leena Kälkäjä

Tuija Kanerva

Jouko Manninen

Eija Lanne

1. Johdanto

Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman (VATU) tavoitteena on talouden kestävyysvajeeseen ja työmarkkinoiden muutokseen vastaaminen. Tarkoituksena on muun muassa kirkastaa valtionhallinnon roolia ja tehtäviä sekä tehdä rakenteellisia uudistuksia.

Hallinnonalat ovat VATU -ohjelman mukaisesti laatineet ydintoimintoanalyysit, ja siihen liittyen työ- ja elinkeinoministeriö on edellyttänyt kaikilta hallinnonalansa virastoilta toiminnan tehostamiseen tähtääviä ehdotuksia. Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) on 12.3.2013 toimittanut työ- ja elinkeinoministeriölle (TEM) ehdotuksen, jossa esitetään, että olisi tehokkaampaa siirtää kaikki kaupparekisteriasiat hoidettavaksi keskitetysti PRH:ssa. Maistraatit esittivät valtiovarainministeriölle (VM), että kaikki yksittäiset kaupparekisterin rekisteröintitehtävät tulisi siirtää ratkaistavaksi paikallistasolla.

Ydintoimintoanalyysin pohjalta työ- ja elinkeinoministeriö esitti VATU -ohjelmalle valmisteluun muun muassa hankkeen kauppa- ja yhdistysrekisterien paikallisviranomaisverkoston uudistamiseksi.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta on 12.3.2013 kehottanut

- 1) ministeriöitä välittömästi selvittämään esitettyjen hankkeiden toteuttamisedellytykset ja käynnistämään niiden valmistelu,
- 2) VATU-ohjelmaa yhdessä ministeriöiden kanssa valmistelemaan kesäkuuhun 2013 mennessä ydintoimintoanalyysiin perustuviin ehdotuksiin pohjautuvan toimenpidekokonaisuuden hallinnollisen taakan keventämiseksi,
- 3) VM:tä valmistelemaan syyskuuhun 2013 mennessä päätösehdotukset koskien sähköisen asioinnin edellytysten toteuttamista julkisessa hallinnossa, perustietovarantojen ja perustietorekisterien hallinnan ja ohjauksen keskittämistä sekä sähköisen asioinnin (palvelutoiminnan) kehittämisen yhteistä tukea sekä
- 4) ministeriöitä selvittämään toteuttamisedellytykset ja käynnistämään valmistelu tiettyjen ydintoimintoanalyysissa priorisoitujen uusien toimenpiteiden osalta. PRH:n paikallisviranomaisverkoston uusiminen sisältyy näihin toimenpiteisiin.

Kansliapäällikkökokouksessa 18.3.2013 vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman tilannekatsauksessa käsiteltiin talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltamat ja priorisoimat poikkihallinnolliset ehdotukset ja valtuutettiin hallinnonalat panemaan toimeen ministerivaliokunnan linjaukset. Hankkeita pidettiin tärkeinä eikä karsintaan nähty tarvetta.

Alueellistamisen koordinaatioryhmä puolsi 28.5.2013 työ- ja elinkeinoministeriön esitystä sijoittamisselvityksen tekemättä jättämisestä niistä tehtävistä, jotka siirtyisivät maistraateista, jos kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisverkkouudistus toteutetaan. Kokouksessa käyttiin arviona PRH:n laskelmien mukaista noin 10 henkilötyövuotta. Koordinaatioryhmä totesi lisäksi, että kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisverkoston uudistamistyössä on otettava huomioon se, että näitä palveluja voidaan tulevaisuudessa tarjota valmisteilla olevissa julkisen hallinnon yhteisissä asiakaspalvelupisteissä.

2. Nykytilan kuvaus

2.1. Yleistä

Patentti- ja rekisterihallitus

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluva nettobudjetoitu valtion virasto, jonka tehtävät on määritelty Patentti- ja rekisterihallituksesta annetussa laissa (578/2013). PRH:n tehtävänä on teknisen ja taloudellisen kehityksen ja yhteisöllisen toiminnan edistäminen. Virasto käsittelee kaupparekisteriä, yhdistysrekisteriä, patenttia, integroidun piirin piirimallia, hyödyllisyysmallioikeutta, mallioikeutta, tavaramerkkiä, yrityskiinnitystä, säätiörekisteriä ja säätiölaissa tarkoitettua säätiöiden valvontaa, tilinpäätösasiakirjojen julkistamista ja toiminimeä koskevat asiat sekä tarjoaa alansa tietopalveluja. PRH sijaitsee Helsingissä ja se on organisoitu kolmeen eri linjaan (patentti- ja innovaatiolinja, yritys- ja yhteisölinja sekä tavaramerkki- ja mallioikeuslinja) ja lisäksi neljään eri yksikköön, joilla kaikilla on oma tehtäväalueensa (yhdistys- ja säätiöasiat, hallinto, viestintä- ja asiakaspalvelu sekä tietohallinto). PRH kattaa noin 95 % menoistaan omilla palvelutuloillaan. Se sopii vuosittain TEM:n kanssa toimintansa tulostavoitteista. PRH:ssa työskenteli vuoden 2013 lopussa 440 henkilöä, henkilötyövuosia koko vuonna käytettiin 416.

Yritys- ja yhteisölinja (YYL) jakaantuu kolmeen yksikköön: rekisteröinti-, palvelu- ja oikeudellinen yksikkö. Linjalla huolehditaan mm. seuraavista asioista: kaupparekisteriasioihin liittyvien asioiden kirjaaminen ja käsittely, vireillä oleviin ilmoituksiin ja hakemuksiin liittyvä asiantuntijaneuvonta, kaupparekisteriasioden kuuluttaminen, elinkeinonharjoittajien tilinpäätösten kirjaaminen ja käsittely, linjan rekisterien kattavuudesta ja ajantasaisuudesta huolehtiminen, linjan substanssietojärjestelmien sovelluksiin liittyvä ylläpito ja kehittäminen, linjan rekistereihin liittyvän arkiston pitäminen ja tietopalvelun tuottaminen yhdessä viraston muiden tulosalueiden kanssa. Linjan henkilötyövuosimäärä vuonna 2013 oli 129,2.

Maistraatit

Maistraatit ovat osa valtion paikallishallintoa. Maistraatit tuottavat yhteiskunnan tietohuoltopalveluita ja oikeusturvapalveluita prosessimaisesti. Maistraatit vastaavat toimialueensa väestötietojärjestelmästä, holhousasioista, paikallisviranomaisen tehtävistä, vesikulkuneuvorekisteristä, valtakunnallisesta kuluttajaneuvonnasta sekä vaaleihin ja kansanäänestyksiin liittyvistä tehtävistä. Maistraatin virkamiehet hoitavat myös julkisen notaarin tehtäviä, siviilivihkimisiä ja parisuhteen rekisteröintejä, kaupanvahvistuksia. Muita maistraattien tehtäviä ovat muun muassa nimenmuutosasiat, avioliiton esteiden tutkinta ja perukirjojen osakasluetteloiden vahvistaminen. Vuoden 2013 lopussa maistraateissa työskenteli 781 henkilöä, henkilötyövuosien ollessa 745,4. Maistraatit ovat kooltaan noin 40-100 henkilön virastoja.

Maistraatit kuuluvat valtiovarainministeriön hallinnonalaan ja toimivat aluehallintovirastojen alaisuudessa. Maistraattien ohjaus, kehittäminen ja valvonta on keskitetty Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikölle. Yksikkö hoitaa aluehallintovirastojen toimialaan kuuluvat aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) tarkoitetut maistraattien ohjaus-, valvonta- ja kehittämistehtävät. Ahvenanmaalla maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön toimivaltaan kuuluu kuitenkin vain rekisterihallinnon paikallisviranomaiselle säädettyjen tehtävien ohjaus, kehittäminen ja valvonta. Maistraattien hallinnollisesta ohjauksesta vastaa valtiovarainministeriö.

Maistraatit tuottavat kauppa- ja yhdistysrekisterin palvelut yhteisöoikeudellisissa palveluissa poikkihallinnollisesti osana maistraattien neljää valtakunnallista palveluprosessia. Yhteisöoikeudellisen palveluprosessin kehittämien (laadun kehittäminen ja toimintatapojen yhdenmukaistaminen) tapahtuu valtakunnallisten palveluprosessin kehittäjien, maistraattien ja maistraatteja oh-

jaavien tahojen yhteistyöllä. Maistraatit edistävät omalta osaltaan sähköisten palvelujen tunnetuksi tekemistä ja ohjaavat asiakkaita niiden käyttöön.

Suomessa on yhteensä 11 maistraattia, joiden asioita hoidetaan yhteensä 41 yksikössä. Ahvenanmaalla tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto. Maistraattien sijaintipaikoista ja yksiköistä säädetään valtiovarainministeriön asetuksella (585/2011). Maistraattien sijaintipaikat ja yksiköt ovat seuraavat:

1. Helsingin maistraatin sijaintipaikka on Helsinki
2. Länsi-Uudenmaan maistraatin sijaintipaikat ovat Espoo, Lohja ja Raasepori.
3. Itä-Uudenmaan maistraatin sijaintipaikat ovat Vantaa, Hyvinkää ja Porvoo.
4. Hämeen maistraatin sijaintipaikat ovat Hämeenlinna ja Lahti.
5. Kaakkois-Suomen maistraatin sijaintipaikat ovat Kouvola, Kotka ja Lappeenranta.
6. Lounais-Suomen maistraatin sijaintipaikat ovat Turku, Salo, Parainen, Pori ja Rauma.
7. Sisä-Suomen maistraatin sijaintipaikat ovat Jyväskylä ja Tampere. Maistraatilla on lisäksi yksikkö Mänttä-Vilppulassa.
8. Länsi-Suomen maistraatin sijaintipaikat ovat Vaasa, Kokkola ja Seinäjoki. Maistraatilla on lisäksi yksiköt Pietarsaarella ja Kristiinankaupungissa.
9. Itä-Suomen maistraatin sijaintipaikat ovat Savonlinna, Mikkeli, Kuopio, Iisalmi ja Joensuu. Maistraatilla on lisäksi yksiköt Varkaudessa ja Juukassa.
10. Pohjois-Suomen maistraatin sijaintipaikat ovat Oulu, Raahe ja Kajaani. Maistraatilla on lisäksi yksiköt Ylivieskassa ja Pudasjärvellä.
11. Lapin maistraatin sijaintipaikat ovat Rovaniemi, Kemi ja Kittilä. Maistraatilla on lisäksi yksikkö Kemijärvellä.

Maistraattien toimipisteverkon uudistamistarpeista on valmistunut maaliskuussa 2014 kokonaistarkastelu (Itä-Suomen aluehallintoviraston julkaisu 19/2014). Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön vetämän työryhmän tehtävänä oli selvittää maistraattien palvelupisteverkon sopeuttamista siten, että toiminta on tuloksellista, mutta silti asiakaslähdistä. Työryhmä ehdottaa, että maistraattien toimipisteverkkoa supistettaisiin nykyisestä 41 yksiköstä 25 yksikköön. Näin ollen 16 maistraattien nykyistä yksikköä lakkaisi ja niiden palvelut korvattaisiin vaihteittain vuosien 2015–2019 aikana perustettavilla julkisen hallinnon yhteisillä asiakaspalvelupisteillä (ks. tarkemmin luku 5.5). Muutamien suorite- ja henkilömäärältään pienten yksiköiden osalta työryhmä ehdottaa kuitenkin nopeampaa etenemistä.

ELY-keskukset

ELY-keskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. ELY-keskuksissa on kolme vastuualuetta: (1) elinkeinot, työvoima ja osaaminen; (2) liikenne ja infrastruktuuri sekä; (3) ympäristö ja luonnonvarat. ELY-keskukset järjestävät esimerkiksi työvoimakoulutusta sekä hoitavat liikenteeseen ja tienpitoon liittyviä tehtäviä. Lakisääteisissä tehtävissä ja varojen käytössä ELY-keskuksilla on joko ohjaajan, valvojan, lupaviranomaisen tai toimeenpanijan rooli. ELY-keskukset ohjaavat toimialueensa työ- ja elinkeinotoimistoja (TE-toimistot).

ELY-keskuksia toimii kaikkiaan 15¹. ELY-keskukset kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Keskuksia ohjaavat työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, sekä keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty tai määrätty.

¹ Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Häme, Kaakkois-Suomi, Kainuu, Keski-Suomi, Lappi, Pirkanmaa, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo, Pohjois-Pohjanmaa, Satakunta, Uusimaa, Varsinais-Suomi

Kaupparekisterilain 1 §:n 2 mom. mukaan ELY –keskukset toimivat kaupparekisteriasioissa paikallisviranomaisina. ELY – keskuksissa otetaan vastaan kaupparekisteri-ilmoituksia, jotka kirjataan ja toimitetaan edelleen PRH:een käsiteltäväksi.

2.2. Lainsäädäntö

Kaupparekisteriasiat

Patentti- ja rekisterihallituksen pitämän kaupparekisterin tehtävänä on palvella niin yksityistä kuin julkistakin sektoria sekä ylläpitää ja parantaa oikeusvarmuutta elinkeinoelämässä. Paikallisviranomaisina kaupparekisteriasioissa toimivat kaupparekisterilain (129/1979) 1§:n 2 momentin² nojalla maistraatit ja ELY -keskukset.

Kaupparekisteri on julkinen rekisteri, johon merkitään elinkeinonharjoittajia eli yrityksiä koskevat tiedot. Kaupparekisteriin tehdystä merkinnästä on jokaisella oikeus saada tietoja. Kaupparekisteri on osa laajempaa yritystietojärjestelmää. Sen tarkoitus ja sisältö määräytyvät kaupparekisterilain ja yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) säännösten pohjalta. Kaupparekisterilaki sisältää säännökset velvollisuudesta ilmoittaa tietoja rekisteröitäväksi, merkitä tietoja rekisteriin sekä kuuluttaa tietoja. Yksityiskohtaisempia säännöksiä ilmoitusmenettelystä annetaan kaupparekisteriasetuksessa (208/1979). Yritys- ja yhteisötietolaissa säädetään muun muassa yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tallennettavista tiedoista, yritys- ja yhteisötunnisteesta sekä ilmoituksen tekemisestä.

Säännöksiä eri yhteisömuotoja koskevista ilmoitusvelvollisuuksista sisältyy useisiin erityislakeihin, kuten osakeyhtiölakiin ja asunto-osakeyhtiölakiin. Kaupparekisterilain 4 – 13 d §:ssä on lueteltu yritysmuodoittain rekisteröitävät perustiedot, minkä lisäksi erityislajeissa on määräyksiä kaupparekisteriin ilmoitettavista asioista. Tiedot ilmoitetaan yrityksen perustamisen yhteydessä perusilmoituksella. Jos asiantilassa, josta on tehty merkintä kaupparekisteriin, tapahtuu muutos, tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettu seikka muuttuu, on muutoksesta tehtävä viivytyksettä ilmoitus (Kaupparekisterilaki 14 §, yritys- ja yhteisötietolaki 11 §). Rekisteriin merkittävät tiedot vaihtelevat yritysmuodoittain. Tyypillisesti rekisteriin merkitään tietoja yrityksen vastuuhenkilöistä, nimenkirjoitusoikeuksista sekä yhteisön säännöistä.

Kaupparekisterilain 19 a §:n mukaan asunto-osakeyhtiön kaupparekisteriin tehtävän perus- ja muutosilmoituksen käsittelee ja se maistraatti, jonka virka-alueella yhtiön kotipaikka on. Rajoituksena asunto-osakeyhtiön osakepääoman alentamista, sulautumista, jakautumista ja yhteisömuodon muuttamista koskevat asiat käsittelee Patentti- ja rekisterihallitus niiden edellyttämän kuulutusmenettelyn vuoksi. Maistraatit käsittelevät asunto-osakeyhtiön osakepääoman korottamista koskevat asiat.

Asunto-osakeyhtiöiden perustamisilmoitusten ja muutosilmoitusten käsittely yhtiöjärjestysten muutoksia lukuun ottamatta siirrettiin Patentti- ja rekisterihallituksesta silloisille kihlakuntien rekisteritoimistoille vuonna 1990. Elinkeinoonharjoittajien määrä Suomessa oli kasvanut nopeasti ja saman kehityksen oletettiin jatkuvan, mutta PRH:n resurssit eivät olleet lisääntyneet eivätkä lisääntymässä samassa suhteessa. Seurauksena oli kaupparekisteriasioden ruuhkautuminen. Samaan aikaan kihlakuntien rekisteritoimistoissa resurssija oli vapautumassa, koska siellä ei enää suoritettu henkikirjoitusta. Rekisteritoimistojen oli tässä alkuvaiheessa toimitettava PRH:een ratkaistavaksi kaikki ilmoitukset, jotka sisälsivät päätöksen yhtiöjärjestyksen muuttamisesta sekä ilmoitukset, joiden rekisteröinti olisi evättävä.

Rekisterihallinnon kehittämisen tavoitteena oli 1990-luvun alkupuolella rekisteripalvelujen hajauttaminen ja keskushallinnon keventäminen. Valtioneuvoston 17. päivänä kesäkuuta 1993 tekemän keskushallinnon ja aluehallinnon uudistamisen toimenpiteitä koskevan periaatepäät-

² 22.12.2009/1512

töksen mukaan mm. Patentti- ja rekisterihallituksen neuvonta- ja palvelutehtäviä sekä kaupparekisteritehtäviä hajautettiin rekisteritoimistoille. Periaatepäätöksen linjauksen mukaisesti vuonna 1994 poistettiin nykyisten maistraattien toimivaltaa asunto-osakeyhtiöasioiden käsittelyssä koskevat edellä mainitut rajoitukset.

Yhdistysrekisteriasiat

Yhdistyslain (503/1989) 47 §:n nojalla yhdistysrekisteriä pitää Patentti- ja rekisterihallitus. Yhdistysrekisteriasioiden paikallisviranomaisina toimivat väestökirjahallinnosta annetun lain (76/84) mukaan maistraatit. Yhdistyslain 48 §:n mukaan ilmoitus yhdistyksen rekisteröimiseksi on tehtävä Patentti- ja rekisterihallitukselle tai yhdistyksen kotipaikan paikallisviranomaiselle, joka toimittaa sen Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Yhdistysrekisteri-ilmoitukset käsittelee Patentti- ja rekisterihallitus. Yhdistysrekisteriasetuksen (506/1989) 2 §:n mukaan yhdistyksiä koskevat ilmoitukset voidaan toimittaa suoraan Patentti- ja rekisterihallitukselle tai jättää maistraattiin Patentti- ja rekisterihallitukselle toimitettaviksi. Asetuksen 8 §:n mukaan paikallisviranomaisen säilyttää otteet yhdistysrekisteristä sekä yhdistyksiä koskevat asiakirjat. Tämä koskee kuitenkin ilmoituksia, jotka on tehty ennen asetuksen muutosta vuonna 2011. Sen jälkeisenä aikana yhdistysrekisterin arkisto on pelkästään sähköisessä muodossa, eikä asiakirjoja enää toimiteta maistraateille arkistoitaviksi. Yhdistysrekisteriasetuksen 10 §:n mukaisesti maistraatit antavat otteita yhdistysrekisteristä ja jäljennöksiä siihen liittyvistä käytettävissään olevista asiakirjoista.

2.3. Tilastotietoa Kauppa- ja yhdistysrekisterin käsittelystä

Patentti- ja rekisterihallituksen lisäksi maistraatit ja ELY -keskukset ottavat vastaan kaikkia kaupparekisteri- ja yhdistysrekisteri-ilmoituksia ja tarjoavat asiakasneuvontaa ilmoitusten tekemisessä. Ne myös antavat otteita ja jäljennöksiä rekistereistä sekä kirjaavat niille toimitetut kaupparekisteri-ilmoitukset, mutta eivät yhdistysrekisteri-ilmoituksia.

Kaupparekisteriin on rekisteröity noin 584 000 yritystä, joista osakeyhtiöitä on 242 000, yksityisiä elinkeinonharjoittajia 202 000, asunto-osakeyhtiöitä 84 000 ja avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä yhteensä 37 000 sekä muita yritysmuotoja, esimerkiksi osuuskuntia, ulkomaisten elinkeinonharjoittajien sivuliikkeitä, hypoteekkiyhdistyksiä, eurooppayhtiöitä ja valtion liikelaitoksia yhteensä noin 19 000. Kaupparekisteriasioita tulee vuosittain vireille yhteensä noin 140 000. Niitä kirjaa Patentti- ja rekisterihallituksen ja maistraattien lisäksi myös Verohallinto. Suurin osa ilmoituksista lähetetään postitse PRH:n ja Verohallinnon yhteiseen postilokeroon ja skannataan sähköiseen arkistoon tai ilmoitus tulee vireille sähköisesti. PRH ja Verohallinto kirjaavat kaikki täten vireille tulleet, myös asunto-osakeyhtiöitä koskevat ilmoitukset. Kaupparekisteri-ilmoitusten lisäksi PRH:lle toimitetaan tilinpäätösilmoituksia, joita 2013 saapui 205 000.

PRH:ssa kaupparekisteriasioiden hoito on keskitetty yritys- ja yhteisölinjalle, jossa vuonna 2013 käsiteltiin kaupparekisteri-ilmoituksia 118 285 sekä lisäksi 4 293 muuta kaupparekisteriasiaa. Näiden asioiden käsittelyyn käytettiin PRH:n työajanseurannan mukaan 66 henkilötyövuotta.

ELY -keskuksissa kirjattiin vuonna 2013 yhteensä 1 374 kaupparekisteri-ilmoitusta.

Maistraateissa kirjattiin ja käsiteltiin vuonna 2012 asunto-osakeyhtiötä koskevia ilmoituksia 19 645 sekä lisäksi kirjattiin 17 462 muita ilmoituksia, jotka käsiteltiin Patentti- ja rekisterihallituksessa. Vuonna 2013 näitä ilmoituksia tuli yhteensä 33 342. Vuosittain maistraateissa rekisteröidään noin 1 300 uutta asunto-osakeyhtiötä ja puretaan noin 200. Asunto-osakeyhtiöt toimittavat maistraateille myös yhtiötä koskevia muutosilmoituksia noin 23 000 vuodessa. Näistä noin 3 000 on yhtiön yhtiöjärjestystä koskevia ilmoituksia. Maistraatit käsittelevät lähes kaikki (noin 99

%) asunto-osakeyhtiöitä koskevista kaupparekisteri-ilmoituksista. Vuonna 2013 maistraatit käyttivät kaikkiaan 46,7 henkilötyövuotta kauppa- ja yhdistysrekisteriasioiden hoitoon.

Maistraatit tekivät syksyllä 2013 kyselytutkimuksen, jonka mukaan hyvin suuresta osasta maistraattien käsittelemistä asunto-osakeyhtiöitä koskevista kaupparekisteri-ilmoituksista lähtee asiakkaalle kirjallinen korjauskehotus (ks. liite korjauskehotukset maistraateittain). Perusilmoituksissa yhtiöjärjestyksen muutosilmoituksissa korjausfrekvenssi vaihtelee eri maistraateissa 40 %:n ja 90 %:n välillä. Muissa muutoksissa korjausta vaativien ilmoitusten määrä vaihtelee 15 %:sta 50 %:iin. Osa korjauksista hoituu puhelimitse tai sähköpostitse, mutta valtaosa vaatii kirjallisen korjauskehotuksen. Kyselyn tulokset on eritelty maistraattikohtaisesti muistion liitteessä. Patentti- ja rekisterihallituksesta lähtee sen käsiteltäviin kuuluvissa asioissa asiakkaalle korjauskehotus noin 25 %:ssa kaikista ilmoituksista.

Vain osa asunto-osakeyhtiötä koskevista ilmoituksista eli noin 50 % on isännöitsijän tekemiä. Erityisesti pienissä asunto-osakeyhtiöissä (1-5 asuinhuoneistoa) isännöitsijöitä ei käytetä kovin yleisesti (noin 57 %:lla on isännöitsijä). Muissa tapauksissa ilmoituksia tekevät muun muassa hallitusten jäsenet. Ilmoitusten käsittely on puutteellisuuksien takia aikaa vievää ja viranomaisneuvonta on laaja-alaista.

Suomessa noin 11 prosenttia asuinrakennuksista on asunto-osakeyhtiöiden omistuksessa³. Suomessa on noin miljoona asunto-osakkeen omistajaa ja taloyhtiöiden hallituksissa vaikuttaa 300.000 suomalaista. Asunto-osakeyhtiöistä noin 28 % sijaitsee pääkaupunkiseudulla⁴ ja loput 72 % muualla Suomessa.

Yhdistysrekisterissä on noin 135 000 yhdistystä. Yhdistysrekisteri-ilmoituksia jätettiin vuonna 2013 yhteensä 21 086 kpl, joista maistraatteihin jätettiin 1 278 kappaletta ja PRH:een 19 808 kappaletta. Maistraatit eivät kirjaa tai käsittele yhdistysrekisteri-ilmoituksia, vaan ainoastaan toimittavat ne PRH:een. Yhdistysrekisteristä annettiin otteita, jäljennöksiä ja todistuksia PRH:ssa yhteensä 6 756 kpl ja maistraateissa 1 919 kappaletta.

2.4. Kaupparekisteriasioissa perittävien maksujen määräytyminen

Valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperuste-laissa (150/1992). Julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää (*omakustannusarvo*). Tiettyjen muiden suoritteiden hinnoista päätetään liiketaloudellisin perustein.

Patentti- ja rekisterihallituksen perimistä maksuista on lisäksi säädetty erityislailla (L patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista 1032/1992). Lakia sovelletaan myös kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisten eli maistraattien ja ELY-keskusten tuottamiin suoritteisiin. Lain 7 § mukaan maksun perii se viranomainen, jonka toimivaltaan kuuluu päätöksenteko kyseisen suoritteen tuottamisesta. Maksun perivä viranomainen on velvollinen korvaamaan suoritteen tuottamiseen osallistuneelle muulle viranomaiselle osallistumisesta aiheutuneet kustannukset.

Kaupparekisteriasioissa perittävien maksujen suuruus määräytyy ns. suoriteryhmäkohtaisen kustannusvastaavuuden perusteella, eli käytännössä rekisterikohtaisesti. Lain tarkoitamana suoriteryhmänä pidetään tietyn rekisterin muodostamaa kokonaisuutta, joten kaupparekiste-

³ Arvio perustuu: http://tilastokeskus.fi/til/rakke/2012/rakke_2012_2013-05-24_tau_002_fi.html

⁴ Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa

riasiat muodostavat yhden kokonaisen suoriteryhmän. Siihen kuuluvat sekä PRH:n käsittelemistä kaupparekisteri-ilmoituksista että maistraattien käsittelemistä asunto-osakeyhtiöitä koskevista ilmoituksista perittävät maksut. Yksittäisestä suoritteesta perittävien maksujen (esim. tietyn tyyppisistä ilmoituksista perittävien maksujen) ei sinänsä tarvitse olla kustannusvastaavia, kunhan kustannusvastaavuuteen päästään rekisteritasolla. Maksut mitoitetaan kokonaisuutena niin, että suoriteryhmästä perittävillä maksuilla katetaan suoritteiden tuottamisesta aiheutuvat kokonaiskulut täysimääräisesti.

Yleistoimivalta maksuja koskevissa asioissa on asianomaisella ministeriöllä, eli tässä tapauksessa työ- ja elinkeinoministeriö päättää, mitkä ministeriön ja hallinnonalan muiden viranomaisien suoritteet tai suoriteryhmät ovat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein. Maksutasosta säädetään työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella (859/2012).

2.5. Maksutulot ja niiden jakautuminen PRH:n ja maistraattien kesken

Kauppa- ja teollisuusministeriö on 28.9.1994 antanut päätöksen kaupparekisterimaksujen ja kaantumisesta Patentti- ja rekisterihallituksen ja maistraattien kesken niissä tapauksissa, joissa ilmoitus on jätetty paikallisviranomaiselle. Tätä sopimusta noudatetaan edelleen. Sen mukaan maistraatit saavat asunto-osakeyhtiön perus- ja yhtiöjärjestyksen muutosilmoituksista 75 %, asunto-osakeyhtiön muusta muutosilmoituksesta 44 % ja kaupparekisterin käsittelyyn tulevista ilmoituksista 17 % asiakkaalta perittävästä maksusta. Kaupparekisteriotteista ja diaaritodistuksesta maksu menee sille viranomaiselle, joka otteen antaa.

Käytännössä maksuliikenne toteutetaan PRH:n kautta siten, että maistraattien kaupparekisteriasioissa perimät maksut tilitetään PRH:lle, joka palauttaa tästä summasta maistraateille yllä kuvatun päätöksen mukaisen osuuden. Asunto-osakeyhtiöitä koskevia maksuja PRH:lle on tilitetty vuonna 2013 yhteensä 3,416 miljoonaa euroa. Tästä PRH on tilittänyt takaisin maistraatille 2,054 miljoonaa euroa. Muiden yritysmuotojen ilmoitusten vastaanotosta ja neuvonnasta maistraateille tilitettiin 432 000 euroa ja ELY-keskuksille 30 000 euroa. PRH:lle maksettiin vuonna 2013 kaupparekisterin ilmoitusmaksuja yhteensä 21,977 miljoonaa euroa.

Käsittelymaksujen tilitysten lisäksi maistraatit osallistuvat omalta osaltaan yritys- ja yhteistietojärjestelmän ylläpitoon siten, kuin yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä annetussa asetuksessa (288/2001) säädetään ja sen mukaan, kuin siitä on sovittu 30 päivänä tammikuuta 2003 tehdyllä kustannusten jakoa koskevalla sopimuksella. Maistraattiorganisaation maksettavaksi tuleva osuus yritystietojärjestelmään ylläpitokustannuksista oli vuonna 2013 yhteensä 143 000 euroa.

2.6. PRH:n ja maistraattien asiakaspalvelumalli

Kerroksellisessa palvelumallissa virastojen tarjoamat palvelut on selkeästi kuvattu ja niitä tuotetaan järjestelmällisesti. Tietojärjestelmien avulla varmistetaan toistuvien tehtävien automaatio ja manuaalisen työn vähentäminen. Itsepalvelut ovat helposti saatavilla, myös toimistoaikojen ulkopuolella.

PRH:n asiakaspalvelumalli

PRH:ssa asiakkaita palvelee kolmikerroksisen palvelumallin kautta, jossa asiakkaat saavat palvelut ”yhden luukun periaatteella”. Mallilla tavoitellaan asiakaspalvelun tasaista laatua, asiakkaiden yhdenvertaista kohtelua, viestinnän ja asiakaspalvelun synergiaetuja, itsepalveluiden kehittämistä asiakaspalvelun näkökulmasta ja kerroksellisen asiakaspalvelumallin kautta asia-

kaspalvelun tehostumista. Uusi asiakaspalvelumalli on koko viraston osalta otettu käyttöön vuoden 2014 alusta ja kaupparekisterin yleisneuvonnassa malli on ollut käytössä vuodesta 2001.

Kerros 0 eli asiakkaan itsepalvelu sähköisen asioinnin kautta on sisäänpääsy palveluihin, kuten tietojen syöttöön, tietojen selailuun, kyselyihin, raportteihin ja ohjeistuksiin ja muihin tietoihin. Asiakkaat hakevat täältä tarvitsemiaan lomakkeita, ohjeita ja raportteja sekä toteuttavat itse tietojen kirjaamisia ja käynnistävät prosesseja sähköisten asiointi- ja tietopalveluiden avulla. Valtaosa asiakkaiden kysymyksistä saa vastauksen itsepalvelukerroksesta. Yksistään kaupparekisterin kotisivuille tehdään vuosittain yli 450 000 hakua.

Kerros 1 on ensisijainen asiakaspalvelukontakti asiakkaalle. Se tarjoaa asiakkaalle tukea itsepalveluiden käytössä, toteuttaa perusneuvontaa, antaa tietoja käsittelyssä olevien hakemusten ja ilmoitusten tilanteesta ja tuottaa standarditietopalveluita. Kevästä 2013 alkaen myös vireillä oleviin ilmoituksiin kohdistuva (eli lähinnä korjauskehotuksiin liittyvä) neuvonta siirrettiin kerrokselliseen asiakaspalveluun. Siirron yhteydessä neuvonta keskitettiin muutamille asiakasneuvojille ja neuvontalakimiehille, jotka koulutettiin vastaamaan korjauskehotuksiin liittyviin asiantuntijataso substanssikysymyksiin. Myös näissä kysymyksissä arviolta 70 - 80 %:ssa asiakaskontakteista 1-kerroksen asiakaspalvelijat pystyvät neuvomaan asiakasta.

Kerros 2 eli asiantuntijapalvelu tuottaa käsittely- ja tietopalveluita. Se tukee 1-kerroksen asiakaspalvelua ja vastaa erityiskysymyksiin koskien käsittelyssä olevia ilmoituksia ja hakemuksia, tuottaa asiakaskohtaisia tietopalveluita, ylläpitää palvelutietoa ja kehittää palveluita. Kerros 2 tuottaa asiakkaalle substanssineuvontaa ja auttaa haastavissa kysymyksissä toimien syvimmän asiantuntijuuden lähteenä.

Asiakaspalvelumalli vastaa pitkälti PRH:n aikaisempaa asiakaspalvelumallia sekä maistraattien nykyistä asiakaspalvelumallia. Erona molempiin edellisiin on keskitetty asiakasneuvonta, joka hoitaa etukäteisneuvonnan lisäksi suurimman osan substanssineuvonnasta muun muassa vireillä oleviin ilmoituksiin liittyvästä neuvonnasta niin, ettei yhteydenotto käsittelijään ole enää yleensä tarpeen. Tällä pystytään tehostamaan sekä asiakasneuvojen että käsittelijöiden ajankäyttöä. Uuden asiakaspalvelumallin käyttöönottoa edelsi paitsi neuvonnan keskittäminen organisaatiossa, myös asiakasneuvojen koulutus. Toinen merkittävä muutos on asiakkaan itsepalvelun tehostaminen lisäämällä viraston tarjoamaa ohjeistusta mm. PRH:n sähköisten palvelujen välityksellä ja verkkosivuillaan, mikä vähentää henkilökohtaisten yhteydenottojen tarvetta.

Kauppa- ja yhdistysrekisteriasioissa asiakaspalvelu toimi vuoden 2013 loppuun asti omana erillisenä prosessinaan yritys- ja yhteisölinjalla, mutta vuoden 2014 alusta se siirtyi osaksi PRH:n viestintä- ja asiakaspalveluyksikköä. Asiakaspalvelutehtävissä toimiville henkilöille järjestetään erilaista koulutusta, infotilaisuuksia sekä rekisteröintiyksikön ja asiakaspalvelun yhteiskokouksia säännöllisesti. Eri tiimeillä on omia vastuualueitaan, joihin ne erikoistuvat ja osaamista syvennetään koulutuksen lisäksi myös tehtäväkierron avulla.

Kokemukset kerroksellisesta asiakaspalvelusta ovat myönteiset. Nykyään 1-kerroksen asiakaspalvelu hoitaa noin 90 % puheluista ja 10 % siirretään neuvontalakimiehille eli 2-kerrokseen. Sähköpostilla saapuneista kyselyistä 1-kerros vastaa noin 75 %:iin ja lakimiehet noin 25 %:iin. Edellytyksenä mallin hyötyjen toteutumiselle on kotisivujen ohjeiden jatkuva kehitys ja päivittäminen sekä hyvä lakimiestuki ja jatkuva koulutus 1-kerroksen asiakaspalvelijoille. Itsepalveluiden käyttöön kannustetaan myös veloitus- ja hinnoittelumallin avulla. Yhdistysrekisteriasioissa kerroksellinen asiakaspalvelumalli on otettu käyttöön vuoden 2012 syksyllä ja kokemukset siitä ovat samansuuntaiset kuin kaupparekisteriasioissa.

PRH:n tuottamat neuvontapalvelut kohdistuvat pääsääntöisesti asioihin, jotka käsitellään virastossa. PRH tarjoaa asiakkaiden käyttöön myös asunto-osakeyhtiötä koskevan perustamispaketin, johon löytyy linkki viraston kotisivuilta.

Maistraattien asiakaspalvelumalli

Maistraateissa asiakaspalvelua annetaan maistraatin toimipisteissä. Kauppa- ja yhdistysrekisteripalvelut ovat osa maistraattien yhteisöoikeudellisia palveluita. Maistraattien monikanavainen asiakaspalvelu perustuu asiakkaan mahdollisimman pitkälle menevään itsepalveluun sähköisissä palvelukanavissa. Tarvittaessa asiakas saa asiansa vireille itselleen sopivimmalla tavalla. Palvelut on järjestetty siten, että asiointi on helppoa ja palvelu vastaa asianmukaisia laatuvaatimuksia. Asioinnissa on otettu huomioon asiakkaan oikeudet, edut ja velvollisuudet. Palvelujen saatavuus edellyttää lisäksi, että palveluja on tarjolla riittävästi.

Sähköisten asiakaspalvelukanavien käytön tuki (vastaa PRH:n asiakaspalvelumallin 0-kerrosta) Asiakkaan saaman palvelun sisältö on sama kuin PRH:n asiakaspalvelumallin kerros 0. Maistraatin asiakkaat käyttävät PRH:n verkkosivuilla olevaa materiaalia. Maistraattien verkkosivut ohjaavat asiakkaan PRH:n sivustolle.

Muu perusneuvonta (vastaa PRH:n 1-kerrosta)

Maistraatit antavat yleisneuvontaa asian vireille saattamisessa. Maistraatit ohjaavat asiakkaita sähköisen asioinnin käyttöön, antavat yleisneuvontaa asian vireille saattamisessa ja tukea itsepalveluiden käytössä. Vireillä olevien asioiden osalta maistraatit tarjoavat asiakkaalle perusneuvontaa, antavat tietoa käsittelyssä olevien hakemusten ja ilmoitusten tilanteesta ja tuottavat standarditietopalveluita.

Asiantuntijapalvelu (vastaa PRH:n 2-kerrosta)

Maistraatit antavat syvempää asiantuntijuutta edellyttävää neuvontaa sekä käsittely- ja tietopalvelua vireillä olevissa asioissa silloin, kun asiakkaan asian käsittely sitä edellyttää. Neuvonnasta vastaavat pääasiassa lakimiehet. Asiantuntijapalvelu tukee ja ohjaa asiakaspalvelua.

Tätä asiakaspalvelumallia on käytetty maistraateissa jo vuosia. Vuonna 2012 toteutettujen maistraattien toimialuelaajennuksien myötä mallin käyttämistä on tehostettu. Vireille tulleiden asioiden monipaikkaisen käsittelyn myötä on ollut mahdollista kohdentaa henkilöstöresursseja tehokkaammin. Eri toimenpiteiden mallintaminen on tasalaatuistanut ja myös tehostanut täydennyskehotusten tekemistä samoin kuin neuvontaa. Maistraattien valtakunnallisesti toimivat prosessikehittäjät kehittämisryhmineen sekä PRH:ssa toimiva maistraattien kaupparekisteriasioiden kehittämisryhmä tekevät työtä palvelun laadun kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi. Maistraateissa henkilöstövoimavarat ja osaaminen ovat käytettävissä yksikkö- ja palvelukonaisuusrajat ylittäen. Alueellinen yhteistyö sidos- ja asiakasryhmien kanssa toimii osana viestintää ja asiakaspalvelun kehittämistä.

Kokemukset asiakaspalvelusta ovat olleet hyviä. Asiakkailla on mahdollisuus saada maistraateissa yleisneuvontaa asioiden vireille saattamisessa ja vireillä olevassa asiassa yksityiskohteisempaa neuvontaa. Asiantuntijakäsittelyä ja erityisosaamista vaativaa neuvontaa on annettu hankalissa tilanteissa. Muutoin ilmoitusten vastaanottajat ovat antaneet tarvittavan neuvonnan. Maistraattien lakimiehet ja muut erityisasiantuntijat ovat muiden tehtäviensä ohessa tukeneet ilmoitusten vastaanottajia heidän tehtävässään (osa maistraattien poikkihallinnollista toimintaa). Henkilöstön osaamista on kehitetty mm. maistraattien erityisosaajien toimesta.

3. Kauppa- ja yhdistysrekisterin sähköiset palvelut

3.1. Sähköisten palvelujen kuvaus

Kaupparekisteri

Patentti- ja rekisterihallituksen strategisena tavoitteena on olla sähköisen asioinnin edelläkävijä, jonka palvelut ovat asiakaslähtöisesti, keskitetysti ja yhteen toimivasti yritysten ja yhteisöjen käytettävissä. Asiointia virastossa edistetään lisäämällä sähköisen asioinnin mahdollisuutta. Yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tietojen saatavuutta tietoverkoissa lisätään samalla kun tietojen laatua ja ajantasaisuutta parannetaan. TEM ohjaa tulossopimuksin PRH:n sähköisten palveluiden tavoiteltua käyttöastetta. Palvelujen sähköistämisen tavoitteena on muun muassa lyhentää kaupparekisteri-ilmoitusten kokonaiskäsitteilyaikaa nykyisestä vajaasta 14 päivästä yhdeksään päivään vuoteen 2016 mennessä ja vuonna 2018 edelleen 8 päivään. Vuodelle 2018 on asetettu erikseen 3 päivän käsitteilyaikatavoite sähköisille ilmoituksille ja 10 päivän tavoite paperi-ilmoituksille.

Novus -hankkeen tavoitteena on uudistaa yritys- ja yhteisölinjan (YYL) toimintaa tukevat järjestelmät. YYL:n hallinnoimia järjestelmiä ovat kaupparekisteri-, säätiörekisteri- ja yritys kiinnitysrekisterijärjestelmät sekä tilinpäätösten kuva-arkisto. Hankkeessa on jo toteutettu muun muassa uusi säätiörekisterijärjestelmä, Virre -tietopalvelujärjestelmä, sähköisen arkiston palvelu, osoite- ja yhteystietojen sähköinen ilmoittaminen sekä osakeyhtiön ohjattu sähköinen perustaminen. Kaupparekisterin ja yritys kiinnitysrekisterin uusi käyttöjärjestelmä on suunniteltu otettavaksi käyttöön toukokuussa 2014. Käsitteilyjärjestelmien uudistaminen ja sähköinen ilmoittaminen tulevat automatisoimaan monia YYL:n työvaiheita ilmoitusten kirjaamisesta käsittelyn kautta aina arkistointiin.

Virre -tietopalvelu on ollut käytössä nyt noin kolme vuotta ja sen myötä manuaalinen tietopalvelutyö on vähentynyt huomattavasti, ja vähennystahti on vuosien myötä kasvanut, kun palvelut ovat tulleet tutuiksi asiakkaille. Virre tarjoaa tietopalvelua asiakkaille kaupparekisteri-, säätiörekisteri- ja yritys kiinnitysrekisteriasioissa 24 tuntia vuorokaudessa, seitsemänä päivänä viikossa. Asunto-osakeyhtiöiden tiedot löytyvät Virrestä yhtä kattavasti kuin kaikkien muidenkin yhtiömuotojen. Sähköinen ilmoitusmenettely osoitteenmuutoksissa on ollut käytössä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän kautta syksystä 2009 alkaen. Osoitteenmuutoksista tulee sähköisesti noin 40 %. Vuoden 2012 joulukuussa otettiin käyttöön myös sähköinen osakeyhtiön ohjattu perustaminen. Osakeyhtiöiden perustamisista on vuonna 2013 tullut sähköisesti yli 3500 kappaletta ja niiden määrä suhteessa paperisena tuleviin on kasvanut vuoden mittaan. Sähköisten ilmoitusten osuus osakeyhtiöiden perustamisilmoituksista oli 26 % vuonna 2013.

Yhtiöiden, myös asunto-osakeyhtiöiden, edustamiseen liittyvä sähköinen ilmoittaminen on tulossa vuoden 2014 aikana (esim. hallitus, prokuristit, toimitusjohtaja, isännöitsijä ja tilintarkastajat) ja yleistä asioiden sähköistä vireillepanoa aletaan rakentaa keväällä 2014. Se saadaan käyttöön vuoden 2015 aikana. Tähän osioon sisältyy myös asunto-osakeyhtiöiden yhtiöjärjestysten muutokset.

Sähköinen asiointipalvelukanava rakennetaan yhdessä Verohallinnon kanssa. Kyseessä on interaktiivinen asiointijärjestelmä, johon haetaan pohjatietoja PRH:n ja Verohallinnon perusrekistereistä sekä väestötietojärjestelmästä. Ilmoitettavat asiat pyritään tarkistamaan mahdollisimman pitkälle jo siinä vaiheessa, kun asiakas syöttää tiedot sähköiselle ilmoituslomakkeelle eli asiakkaalle tarjotaan paljon enemmän kuin vain sähköisessä muodossa oleva lomake. Muun muassa kaikki perustamisdokumentit, esim. perustamissopimus ja yhtiöjärjestys, luodaan asioinnin aikana. Dokumentit allekirjoitetaan sähköisesti ja ne ovat saatavilla PRH:n sähköisestä arkistosta Virre -järjestelmän kautta. Sähköistämisen myötä osa ilmoituksista, esim. useat edustamiseen liittyvät ilmoitukset, menevät rekisteriin kokonaan ilman virkailijäkäsittelyä.

Kaupparekisteri-ilmoitusten käsittely muuttuu kokonaan sähköiseksi jo kun uusi kaupparekisteriasioiden käsittelyjärjestelmä otetaan käyttöön toukokuussa 2014. Tällöin myös paperisina tulevat ilmoitukset skannataan ennen vireille tuloa ja käsittely tapahtuu pelkästään järjestelmässä. Asunto-osakeyhtiöasioiden kirjaaminen ja käsittely on uudessa järjestelmässä rakennettu tapahtuvaksi samoin kuin muitakin yhtiömuotoja koskevien ilmoitusten. Uuden käsittelyjärjestelmän opettelu saattaa alussa hidastaa viranomaisten ilmoituksen käsittelyyn käyttämää aikaa.

Yhdistysrekisteri

Yhdistysrekisterissä on ollut käytössä sähköinen ilmoittaminen loppuvuodesta 2005 alkaen. Kaikki ilmoitukset ja ilmoituslaadut uskonnollisia yhdistyksiä lukuun ottamatta voidaan ilmoittaa PRH:lle sähköisesti. Vuonna 2012 sähköisiä ilmoituksia oli noin 55 % kaikista ilmoituksista ja vuonna 2013 noin 60 %.

Yhdistysrekisteriasioissa on myös tarjolla lukuisia sähköisiä tietopalvelutuotteita, jotka ovat asiakkaiden saatavilla milloin tahansa. Maksuttomia palveluja ovat yhdistysnetti, josta löytyvät perustiedot kaikista yhdistysrekisterissä olevista yhdistyksistä ja PURKKI, josta saa perustiedot purkautuneista ja lakkautetuista yhdistyksistä. Maksullisia palveluja ovat muun muassa tiedot rekisteriotteesta ja ilmoituksen käsittelyvaiheesta.

3.2. Sähköisten palvelujen vaikutukset PRH:ssa ja maistraateissa

Sähköisen asioinnin käyttöönotto vähentää viranomaisen työtä sekä ilmoitusten vastaanottamisessa että käsittelyssä. Kaupparekisterin osalta sähköisiä järjestelmiä on jo otettu käyttöön ja niiden käyttö laajenee merkittävästi vuoden 2014 kuluessa. Uudistusten tuottavuusvaikutukset näkyvät jo tällä hetkellä, sillä PRH:lta on edellytetty organisaation muutoksia jo ennen Novuksen käyttöönottoa vuoden 2014 toukokuussa. Kaupparekisterin sähköisiä palveluita on toteutettu TEM:n hallinnonalan tuottavuusrahalla, minkä johdosta PRH on sitoutunut yhteensä 31 htv:n vähennystavoitteeseen. Sähköisillä palveluilla tavoiteltavista tuottavuushyödyistä 17 htv:ta on jo toteutunut ja 14 htv:ta toteutunee vuosien 2014 ja 2015 kuluessa (ks. PRH:n toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2013 – 2016, dnro PRH/1544/20/2011).

Järjestelmäuudistuksen tehostamisvaikutukset kohdistuvat ensi vaiheessa PRH:n kaupparekisteriin ja myöhemmässä vaiheessa, asunto-osakeyhtiöiden sähköisten asiointipalvelujen tullessa käyttöön, myös maistraatteihin. Maistraattien osalta sähköiset asiointipalvelut saataneen käyttöön edustamista koskevien ilmoitusten osalta vuonna 2014 ja muiden ilmoitusten osalta vuoden 2015 kuluessa. Paperisten asiakirjojen arkistointi loppuu jo vuoden 2014 keväällä, kun saadaan käyttöön uusi sähköinen kaupparekisteriasioiden käsittelyjärjestelmä. Sen myötä arkistointi muuttuu kokonaan sähköiseksi. Sähköisten järjestelmien käyttöönotolla sekä palveluiden uudelleen organisoinnilla on maistraattien tehtävissä merkittäviä tuottavuusvaikutuksia, sillä nykyiset kaupparekisterin paikallisviranomaistehtävät voidaan suorittaa 13,5 henkilötyövuodella vuonna 2016. Tuottavuusvaikutukseksi on näin arvioitu noin 33,2 htv:ta vuoden 2013 tasoon, 46,7 htv, verrattuna.

Novuksen ja YTJ:n sähköisten asiointipalvelujen käyttöönotolla saavutettavien tuottavuushyötyjen voidaan arvioida toteutuvan täysimääräisesti vuoden 2015 kuluessa.

Sähköisesti jätetyissä ilmoituksissa ilmoituksen kirjaaminen tapahtuu sähköisessä palvelussa. Sähköinen asiointipalvelu ohjaa asiakasta antamaan oikeat ja riittävät tiedot ilmoituksen käsittelemiseksi. Palvelussa muun muassa tarkistetaan kaikki pakolliset henkilöt ja yritystä koskevat tiedot, mikä nopeuttaa käsittelyä ja vähentää virheiden mahdollisuuksia. Lisäksi paperimuotoisiin ilmoituksiin liittyvän työn, kuten skannaamisen ja fyysisten ilmoitusten siirtämisen ja varastoinnin tarve vähenee. Ilmoitetut tiedot siirtyvät sellaisenaan käsittelyjärjestelmään, mikä vähen-

tää myös viranomaisen tekemää työtä. Henkilömuutoksia koskevien sekä muiden yksinkertaisten asioiden osalta viranomaisen tekemistä tarkastuksista luovutaan kokonaan, koska tiedot on annettu sähköisessä järjestelmässä vahvasti tunnistautuneena. Muilta osin asioiden sisällöllinen käsittely säilyy nykyisen kaltaisena. Muutosten seurauksena juridisen tai muun erityisen asiantuntemuksen tarve korostuu.

4. Kaupparekisteriasioinnin järjestäminen sähköisten palvelujen tullessa käyttöön

4.1. Tavoitteet

PRH:n tavoitteena on toimia kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti. Tämä tarkoittaa, että PRH keskittyy kaikessa toiminnassaan oleelliseen, karsii turhia työvaiheita sekä kehittää tehokkaita työtapoja. Myös kaupparekisteriasioiden käsittelyyn liittyviä prosesseja arvioidaan ja kehitetään asiakaslähtöisesti, tarkoituksenmukaisuus ja tehokkuus huomioon ottaen. PRH:n verkkopalvelut on tarkoitettu toteuttamaan siten, että myös asunto-osakeyhtiöitä koskevien ilmoitusten vastaanottamisessa viranomaisen merkitys vähenee huomattavasti nykyisestä.

Myös maistraattien tavoitteeksi on asetettu parantaa toiminnan tuottavuutta, vaikuttavuutta ja tuoksellisuutta. Maistraattien yhtenä strategisena tavoitteena on jo usean vuoden ajan ollut yhteisöoikeudellisten palvelujen kehittäminen parantamalla erityisesti asunto-osakeyhtiötietojen rekisteröintikäytäntöjen yhdenmukaisuutta. Maistraattien toiminnallisen tehokkuuden kriteereitä ovat taloudellisuus, tuottavuus ja maksullisen toiminnan kannattavuus. Nämä on huomioitu maistraattien toiminnan kehittämisen painopisteissä.

Projektisuunnitelmassa kauppa- ja yhdistysrekisterien paikallisviranomaisverkoston uudistamisen tavoitteeksi asetettiin perusrekisteripalveluiden ja niihin liittyvien työprosessien yhtenäistäminen sekä osaamisen keskittäminen. Tavoitteena oli osaltaan parantaa perusrekisteripalveluiden kustannustehokkuutta ottaen huomioon palvelun laatuvaatimukset. Samalla vastataan sähköistämisestä johtuvaan palvelutarpeen muutokseen suuntaamalla resurssit uudelleen siten, että saavutetaan huomattavat kustannussäästöt.

4.2. Ratkaisuvaihtoehdot

Ratkaisuvaihtoehdot kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisverkoston uudistamiselle ovat:

1. kauppa- ja yhdistysrekisteriasioiden vastaanotto, käsittely ja neuvonta keskitettäisiin kokonaisuudessaan PRH:lle tai
2. kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisen tehtävissä yksi tai muutama erikseen nimettävä maistraatti erikoistuisi tehtävään ja käsitteisi sekä ratkaisisi kaikki asunto-osakeyhtiöitä koskevat asiat ja ottaisi vastaan muita kauppa- ja yhdistysrekisterin asioita. Asiakkaalla on edelleen mahdollisuus jättää asiakirjoja kaikkiin maistraatteihin. ELY-keskusten toiminta kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisena lakkaisi.

Sähköisten palvelujen käyttöönoton seurauksena maistraattien ja PRH:n toiminta tehostuu, mikä vähentää henkilöresurssin tarvetta kummassakin organisaatiossa. Sen lisäksi työryhmän arvioitavana on ehdotus kauppa- ja yhdistysrekisteriasioiden keskittämisestä PRH:lle ja sen vaihtoehtona nykyisen työnjaon säilyttäminen, mikä merkitsee kuitenkin tehtävien uudelleenorganisointia maistraateissa. Ratkaisuvaihtoehdossa 1 kaikkien kauppa- ja yhdistysrekisteriasioiden hoitaminen keskitettäisiin PRH:lle ja maistraattien ja ELY-keskusten toiminta PRH:n paikallisviranomaisena lakkaisi kokonaan. Edelleen kaupparekisteri-ilmoituksia voitaisiin jättää Verohallinnon toimipisteisiin. Ratkaisuvaihtoehdossa 2 asunto-osakeyhtiöilmoitusten rekisteröinti ja käsittely keskitettäisiin yhteen tai muutama erikseen nimettävään maistraattiin, jotka erikoistuisivat tehtävään ja käsitteisivät sekä ratkaisisivat kaikki asunto-osakeyhtiöitä koskevat asiat ja ottaisivat vastaan muita kauppa- ja yhdistysrekisterin asioita. Asiakkaalla olisi edelleen mahdollisuus jättää asiakirjoja kaikkiin maistraatteihin. Vaihtoehdossa ELY-keskusten toiminta kauppa-

ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisena lakkaisi. Edelleen kaupparekisteri-ilmoituksia voitaisiin jättää Verohallinnon toimipisteisiin.

4.2.1.Vaihtoehto 1: tehtävät keskitetään PRH:lle

Kuvaus

Tässä vaihtoehdossa PRH käsittelisi kaikki kaupparekisteri- ja yhdistysrekisteriasiat keskitetysti. Vuodesta 2015 eteenpäin asiakas tekee ilmoituksensa pääsääntöisesti sähköistä ilmoitusmenettelyä hyödyntäen. Ilmoituksen saa vireille myös paperisena, jos se lähetetään PRH:n ja Verohallinnon yhteiseen postilokeroon, josta ilmoitukset tulevat digitoinnin jälkeen PRH:een kirjattaviksi ja käsiteltäviksi. Ilmoituksen voi edelleen myös toimittaa suoraan PRH:n asiakaspalveluun Helsinkiin, josta se toimitetaan digitoinnin kautta käsittelyyn. Lisäksi asiakas saisi asiansa vireille koko maan kattavasti valtiovarainministeriössä parhaillaan suunnitteilla olevissa julkisen hallinnon yhteisissä asiakaspalvelupisteissä. Tavoitteena on, että PRH osallistuu yhteiseen asiakaspalveluun sopimusperusteisesti siten, että osallistuminen on alueellisesti ja sisällöllisesti laajaa.(ks. tarkemmin luku 4.3.).

Ilmoitusmaksut maksetaan sähköisissä palveluissa asiointin yhteydessä tai paperisina toimitettavien ilmoitusten osalta PRH:n pankkitilille, josta ne kohdennetaan ilmoitukseen kohdennusjärjestelmätyökalun avulla.

Asiakkaita kannustetaan sekä neuvonnassa että hinnoittelulla käyttämään sähköisiä asiointiväyliä. Esimerkiksi edustamiseen liittyvät ilmoitukset, joissa järjestelmä suorittaa tarvittavat tarkistukset, tulevat rekisteröidyksi suoraan asiakkaan omin toimin. Asiakas saa näin yrityksensä tiedot saman tien ajan tasalle. Erityistä asiantuntemusta vaativat ilmoitukset käsiteltäisiin jatkosakin asiantuntijoiden toimesta PRH:ssa.

PRH:ssa käsitellään tällä hetkellä asunto-osakeyhtiöiden sulautumiset ja jakautumiset, osakepääoman alentamiset, yhteisömuodon muuttamiset ja selvitystilaan liittyvät julkiset haasteet. Myös kaikki kiinteistöosakeyhtiöitä koskevat ilmoitukset käsitellään PRH:ssa ja niihin sovelletaan useimmiten sekä osakeyhtiölakia että asunto-osakeyhtiölakia. PRH:ssa käsitellään yli kahdessakymmenessä eri yhtiömuodossa toimintaa harjoittavien yritysten ilmoitukset. Jos kaikkien asunto-osakeyhtiöitä koskevien ilmoitusten käsittely keskitetään PRH:lle, asiantuntemuksen omaavat juristit käsittelevät erityisosaamista vaativat asunto-osakeyhtiöilmoitukset. Monissa ilmoitustyypeissä, kuten esimerkiksi edustamiseen tai hallituksen kokoonpanoon liittyen, vaadittava asiantuntemus on käytännössä sama kuin kaupallisissa yhtiöissä, eli niidenkin käsittely järjestettäisiin samoin periaattein kuin muiden PRH:lle tulevien vastaavien ilmoitusten.

Asiakkaille tarjotaan tarvittaessa muun, lähinnä puhelimitse tai sähköpostitse annettavan, neuvonnan lisäksi neuvontapalvelua myös joko paikan päällä virastossa tai videoneuvotteluyhteyden välityksellä. PRH sijaitsee Helsingissä ja siten käytännössä vain pääkaupunkiseudun asukkailla on kohtuulliset mahdollisuudet asioida paikan päällä virastossa.

Yhdistysrekisteriasioiden osalta tehtävien keskittäminen PRH:lle lisäisi tietopalveluun ja neuvontaan kuluvia resursseja vähäisessä määrässä, arviolta noin 0,2 htv:ta. Yhdistysrekisteriasioiden osalta käsittelyyn ei tulisi mitään muutosta, maistraatit tai ELY-keskukset eivät kirjaa tai käsittele yhdistysrekisteriasioita, vaan lähettävät asiakkaan toimittamat ilmoitukset PRH:een, joten ainoastaan mahdollisuus jättää ilmoitusasiakirjat paikalliselle viranomaiselle ja hakea ote rekisteristä poistuisivat.

Asunto-osakeyhtiöasioiden kirjaamiseen ja maksujen kohdentamiseen PRH:ssa vuonna 2016 tarvittava henkilöstöresurssi olisi arviolta 2 htv:ta ja varsinaiseen käsittelyyn 9 htv:ta. Tästä osa, n. 1,3 htv:ta, käytetään optilukuun, millä tarkoitetaan paperisena tulevien asiakirjojen muuttamista

sähköiseen muotoon sekä niiden muokkaamista ja tallentamista järjestelmään. Juristiresursseja arvioidaan alkuvaiheessa käytettävän n. 6 htv:ta ja tarkastajien osuus on vajaa 2 htv:ta. Kaupparekisterin tietopalveluun ja neuvontaan asunto-osakeyhtiöasioissa lasketaan kuluva henkilöresursseja 1,3 htv:ta ja yhdistysrekisterin tietopalveluun 0,2 htv:ta. Yhteismäärä tarvittavalle henkilöstöresurssille olisi siis 12,5 htv:ta. Sähköisen asiointin kehittyessä asiantuntijatyön osuus painottuu entisestään.

Patentti- ja rekisterihallitusta koskevissa henkilötyövuosiarvioissa on kyse siirtyvien tehtävien hoitoon käytettävistä resursseista kokonaisuudessaan. Kyse ei siten ole suoraan PRH:n tarvitsemasta htv-lisäyksestä. PRH:lle muilla perusteilla asetetut tuottavuustavoitteet on tarkoitus toteuttaa siirrosta riippumatta samalla, kun mahdollisten uusien tehtävien edellyttämät resurssit kuitenkin turvataan.

Perusteluja vaihtoehdon puolesta

Voidaan arvioida, että kaupparekisteripalveluiden tasalaatuisuus varmistetaan tehokkaimmin keskitetyllä ratkaisulla varsinkin tilanteessa, jossa viranomaisen käsittelemien asioiden volyymit pienenevät huomattavasti. Tuottavuutta haettaessa on perusteltua kiinnittää huomiota siihen, että kaupparekisterin asiakkaiden yhdenvertaiset palvelut eivät ole riippuvaisia siitä, missä yhtiömuodossa toimintaa harjoitetaan.

Yhdenmukaiset käytännöt ja toiminnan yhdistäminen osaksi kaupparekisterikäsittelyn olemassa olevaa rakennetta mahdollistavat palvelun tehostamisen siten, että palveluissa voidaan taata lainmukainen laatu. Kun viranomaisen käsittelyyn tulevien ilmoitusten määrä pienenee huomattavasti, on ammattitaidon ylläpitämisen ja yhtenäisten käsittelylinjausten kannalta tärkeää, että ilmoitusten käsittely keskitetään. Ratkaisuvaihtoehdossa PRH itse vastaa kaikkien niiden palveluiden tuottamisesta, joista sille syntyy kustannuksia. Tuottavuutta edistäviä ratkaisuja haettaessa tämä voi olla loogisempi malli kuin sellainen, jossa virasto ei itse pysty vaikuttamaan tiettyyn osaan sen hoidettavaksi katsotuista kustannuksista. Tämä voi olla epätarkoituksenmukaista varsinkin tilanteessa, jossa palveluihin käytettävä resurssi pienenee ilmoitusmenettelyn sähköistymisen vuoksi ja PRH:lla on itsellään organisaatiossaan toiminto, johon asunto-osakeyhtiöpalvelu on sulautettavissa.

Vaikka käsittelevän viranomaisen vaihtaminen saattaa aiheuttaa tiettyjä välimenokauteen liittyvää toiminnan hidastumista, on yhden viranomaisen toimintamalli toiminnan säästöjen kannalta helpommin saavutettavissa. Asiakkaiden kannalta käyntiasiointin tarve vähenee joka tapauksessa sähköisten palvelujen käyttöönoton myötä, mikä mahdollistaa henkilökohtaisen palveluntarjonnan vähentämisen. Näin voidaan parhaiten varmistaa valtiohallinnon sähköisen palveluiden kehittämiseen asetettujen tuottavuustavoitteiden toteutuminen. Toiminnan tehostumisesta aiheutuva säästö koituu pidemmällä aikavälillä myös asiakkaiden hyödyksi, sillä ilmoitusten hinnat määräytyvät toiminnan kustannuksia vastaavasti.

Tehtävien keskittäminen vähentäisi myös viranomaistyötä maksujen jakautumisen ja niiden tilityksen suhteen viranomaisten välillä sekä selkeyttäisi myös maksutason määrittämistä. Kun kaikki samaan suoriter ryhmään kuuluvat suoritteet ovat saman viranomaisen hoidossa (vrt 2.5.), on helpompaa kontrolloida asioiden hoitaminen ja ilmoitusmaksujen taso kustannusvastaavuuden periaatteita noudattavalla tavalla. Lisäksi päätöksenteko maksuista ja tulohajauksesta keskitettäisiin samaan ohjaavaan organisaatioon (TEM), mikä johtaisi tehostamaan toimintaa pidemmällä aikavälillä.

PRH:lla on laaja sidosryhmäverkosto, jonka kanssa se tekee yhteistyötä. Asunto-osakeyhtiöihin liittyen ensisijaiset yhteistyökumppanit ovat Suomen Kiinteistöliitto ry ja Suomen isännöintiliitto ry. Verkostoituminen tapahtuu yleisestikin useimmiten sidosryhmien keskustasolla, jolloin myös asiakashyödyt yhteistyöstä näkyvät maanlaajuisesti. Sidosryhmäyhteistyötä samoin kuin asiakaspalveluakin arvioidaan säännöllisesti ja toimintamuotoja ja käytäntöjä muokataan saadun palautteen perusteella. PRH:n vastatessa itse kaikista kaupparekisteripalveluista ei olisi myös-

kään tarvetta erilaisille valtakunnallisille hallinnonkehittämisryhmille eikä muuta erillistä neuvontaa paikallisviranomaisverkostolle, mikä säästäisi osaltaan hallinnon resursseja.

4.2.2. Vaihtoehto 2: tehtävät hoidetaan maistraateissa

Kuvaus

Tässä vaihtoehdossa kaupparekisterin paikallisviranomaistehtävät säilyisivät maistraattien hoidettavina. Yksi tai muutama erikseen nimettävä maistraatti erikoistuisi tehtävään ja käsittelisi sekä ratkaisisi kaikki asunto-osakeyhtiöitä koskevat asiat ja ottaisi vastaan muita kauppa- ja yhdistysrekisterin asioita. Asiakas saisi asiansa vireille maistraatissa ja lisäksi kaikissa valtiovarainministeriössä valmistella olevissa julkisen hallinnon yhteisissä asiakaspalvelupisteissä (ks. tarkemmin luku 5.3). Asunto-osakeyhtiöitä koskevat ilmoitukset, jotka tulevat vireille sähköisen asiointipalvelun kautta, siirtyvät suoraan järjestelmään odottamaan erikoistuvassa maistraatissa tapahtuvaa varsinaista käsittelyä. Paperilomakkeilla tehtävät ilmoitukset toimitettaisiin erikoistuvaan maistraattiin, jossa ne viettäisiin sähköiseen järjestelmään. Muut paperilomakkeilla vireille saatetut kaupparekisteriasiat kirjattaisiin erikoistuvassa maistraatissa järjestelmään ja asiakkaan suorittama maksu kohdennettaisiin ilmoitukseen, johon se liittyy.

Tietopalvelupyynnöt voitaisiin tehdä yhteiseen palvelunumeroon tai pyytää sähköisesti maistraatilta. Lisäksi julkisen hallinnon yhteiseen asiakaspalvelupisteeseen voitaisiin jättää tietopalvelupyynnöt, josta pyyntö välitetään tietopalvelua antavalle maistraatille. Otteet toimittaisiin asiakkaalle suoraan postitse tai noudettaviksi asiakaspalvelupisteestä.

Yhdistyksiä koskevat ilmoitukset voitaisiin edelleen jättää maistraatteihin Patentti- ja rekisterihallitukseen toimitettavaksi. Asiansa saisi vireille myös julkisen hallinnon yhteisissä asiakaspalvelupisteissä.

Asiakkaille tarjotaan puhelinneuvonnan ja paikan päällä tapahtuvan neuvonnan lisäksi neuvontaa myös videoneuvotteluyhteyden välityksellä. Tässä käytetään hyväksi julkisen hallinnon yhteisten asiakaspalvelupisteiden tarjoamia mahdollisuuksia.

Maistraatit tuottavat kauppa- ja yhdistysrekisterin palvelut poikkihallinnollisesti osana maistraattien neljää valtakunnallista palveluprosessia. Yhteisöoikeudellisen palveluprosessin kehittäminen tapahtuu yhteistyössä valtakunnallisen palveluprosessin kehittämistyöryhmän, maistraattien ja maistraatteja ohjaavien tahojen kesken. Prosessin kehittämisessä yhteistyössä ohjaavien tahojen kanssa hyödynnetään asiakkaiden ja sidosryhmien näkemyksiä palveluiden laadusta ja kehittämistarpeista. Maistraatit edistävät osaltaan sähköisten palveluiden tunnetuksi tekemistä ja ohjaavat asiakkaita niiden käyttöön.

Kauppa- ja yhdistysrekisteritehtävien hoitamiseen käytettäisiin maistraateissa vuonna 2016 yhteensä 13,5 henkilötyövuotta. Tietopalveluun käytettäisiin tästä noin 1 htv, ratkaisu- ja rekisteritoimintaan 10 htv sekä asiakirjahallintoon 2,5 htv:ta.

Perusteluja vaihtoehdon puolesta

Sähköisen järjestelmän käyttöönotto mahdollistaa taloudelliset hyödyt ja merkittävät henkilötyövuosisäästöt myös siinä tapauksessa, että kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaistehtävät säilyvät maistraateissa. Rakentamalla uusi toimintatapa nykyisen hyvin toimivan palveluorganisaation pohjalle voitaisiin muutos toteuttaa hallitusti ja asiakasystävällisesti. Palvelun tasalaatuisuus voitaisiin varmistaa keskittämällä kauppa- ja yhdistysrekisteriasiat yhteen tai muutamaaan maistraattiin. Tätä kautta saavutettaisiin myös sellainen toiminnallinen tehokkuus, että tehtävät ovat hoidettavissa edellä esitetyllä henkilötyövuosimäärällä.

Maistraatit ovat luoneet alueellisesti toimivan yhteistyöverkoston paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa. Valtakunnallista sidosryhmäyhteistyötä on edistetty myös yhteisöoikeudellisten palveluiden prosessien kehittämisen yhteydessä. Kauppa- ja yhdistysrekisteriasioihin erikoistuvilla maistraateilla on näin ollen käytössään sekä paikallistason että valtakunnallisen tason sidosryhmäverkosto.

Maistraatit ovat toimineet kauppaja- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisina vuodesta 1990. Maistraateissa on osaamista ja ammattitaitoa, jonka hyödyntäminen muutostilanteessa on järkevää. Sen varaan voitaisiin luontevasti rakentaa myös julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalvelun tarvitsema taustatuki. Maistraattien lakimiesresursseja voidaan hyödyntää joustavasti useilla eri vastuualueilla, joten kauppaja- ja yhdistysrekisteriasioihin voitaisiin osoittaa tarvittavat voimavarat silloin, kun se on tarpeen. Erikoistuminen mahdollistaa jatkossa myös ammattitaidon syventämisen. Maistraateille on monikanavaisen palvelumallin käytön myötä kertynyt kokemusta perinteisen käyntiasiakaspalvelun lisäksi myös videoyhteydellä annettavasta etäpalvelusta.

4.3. Julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalvelun kehittämishanke

Valtiovarainministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys laiksi julkisen hallinnon yhteisestä asiakaspalvelusta. Hallituksen esityksen taustalla on valtiovarainministeriössä 12.1.2012–31.5.2013 toiminut julkisen hallinnon asiakaspalvelun kehittämishanke (Asiakaspalvelu2014-hanke). Hankkeen kesäkuussa 2013 valmistuneen loppuraportin (Asiakaspalvelu2014 – Yhdes- sä palvelut lähelle, valtiovarainministeriön julkaisuja 14/2013) ehdotusten mukaan Suomeen perustettaisiin koko maan kattava lakisääteinen julkisen hallinnon yhteisten asiakaspalvelupisteiden verkko. Kuntien ylläpitämässä yhteisessä asiakaspalvelussa on tarkoitus tarjota muun muassa maistraatin asiakaspalveluja (ml. kauppaja- ja yhdistysrekisteripalvelut). Maistraatin palvelujen antamisesta aiheutuvat kustannukset korvataan asiakaspalvelupisteitä ylläpitäville kunnille.

Tarkoituksena maistraattien nykyisten kauppaja- ja yhdistysrekisteritehtävien osalta on, että yhteisen asiakaspalvelun palveluneuvoja ohjaa sähköisen asiainnin käyttöönoton jälkeen asiakkaan ensisijaisesti sähköisen palvelun käyttöön, opastaa häntä tarvittaessa palvelun käytössä sekä antaa yleistä neuvontaa ja tietopalvelua kauppaja- ja yhdistysrekisteriasioissa. Asiakirjat laaditaan ja toimitetaan asiakkaalle maistraatista.

Yhteisen asiakaspalvelun valmistelua jatketaan kevään 2014 aikana valtiovarainministeriön asettamassa julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalvelun jatkovalmistelutyöryhmässä (15.12.2013 - 30.6.2014). Hallituksen esitys laiksi julkisen hallinnon yhteisestä asiakaspalvelusta on tavoitteena antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2014 ja lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2014 aikana. Ensimmäiset yhteiset asiakaspalvelupisteet aloittaisivat kesällä 2015. Yhteiseen asiakaspalveluun siirtyminen tapahtuisi vaiheittain vuosien 2015–2019 aikana.

Yhteistä asiakaspalvelua pilotoidaan syksystä 2014 alkaen viidellä paikkakunnalla. Pilottipisteissä tullaan antamaan myös maistraattien kauppaja- ja yhdistysrekisteritehtävien asiakaspalvelua.

Myös siinä tapauksessa, että kauppaja- ja yhdistysrekisteritehtävät päätetään siirtää maistraateista PRH:lle, näihin tehtäviin liittyvää asiakaspalvelua annettaisiin yhteisissä asiakaspalvelupisteissä. PRH osallistuisi tässä tapauksessa yhteiseen asiakaspalveluun sopimusperusteisesti siten, että osallistuminen olisi alueellisesti ja sisällöllisesti laajaa.

4.4 Tarve TEM:n rahoituspäätöksen uudistamiselle

Kuten edellä on todettu, rekisterimaksujen jakaantuminen PRH:n ja maistraattien kesken perustuu edelleen Kauppaja- ja teollisuusministeriön 28.9.1994 antamaan päätökseen kaupparekisterimaksujen jakaantumisesta Patentti- ja rekisterihallituksen ja kihlakuntien rekisteritoimistojen kesken niissä tapauksissa, joissa ilmoitus on jätetty paikallisviranomaiselle. Sen mukaan maistraatit saavat asunto-osaakeyhtiön perus- ja yhtiöjärjestyksen muutosilmoituksista 75 %, asunto-

osakeyhtiön muusta muutosilmoituksesta 44 % ja kaupparekisterin käsittelyyn tulevista ilmoituksesta 17 % asiakkaalta perittävästä maksusta. Kaupparekisteriotteista ja diaaritodistuksesta maksu menee sille viranomaiselle, joka otteen antaa.

Rahoituspäätös on tarpeen ottaa uudelleen arvioitavaksi siinä tapauksessa, että tehtävät päätetään keskittää yhteen tai muutamaaan maistraattiin. Nykyisen päätöksen mukaisesti sähköisen asioinnin käyttöönotto vähentäisi maistraattien maksutuloja nykyisestä. Päätös ei toisaalta ole sidottu eri viranomaisille tosiasiallisesti aiheutuviin kuluihin, vaan saapuneisiin ilmoituksiin, mistä syystä päätös ei käytännössä vastaisi merkittävien toiminnallisten tai organisaatiomuutosten jälkeistä tilaa.

Sähköisten palvelujen käyttöönoton vaikutukset näkyvät todennäköisesti niin, että paperimuotoisten ilmoitusten osuus vähenee vähitellen. Hyvänä vertailukohtana toimivat PRH:n muiden sähköisten palvelujen käyttöasteet ja niiden kehitys (ks. edellä 4.1.). PRH:n sähköisten palvelujen käyttöaste on kasvanut suhteellisen nopeasti niissä ilmoitustyypeissä, joissa sähköinen asiointi on nykyisin mahdollista. Palvelujen käyttöönoton yhteydessä voidaan arvioida saavutettavan arviolta noin 20 - 30 %:n käyttöosuus. Vakiintuessaan palvelujen käyttöasteen voitaneen olettaa nousevan noin 40 - 60 %:iin.

Maistraatit ovat arvioineet, että sähköisten palvelujen käyttöönoton sekä samassa yhteydessä toteutettavan käsittelyiden keskittämisen yhteen tai muutamaaan maistraattiin yhteisvaikutuksena henkilöstöresurssin tarve vähenee nykyisestä. Vuonna 2016 nykyisten kauppa- ja yhdistysrekisteritehtävien hoitamiseen tarvittaisiin kaikkiaan 13,5 henkilötyövuotta (vrt. 46,7 htv vuonna 2013). Muutoksesta johtuen mm. maistraateille aiheutuvien henkilöstökulujen ja toimitiloista aiheutuvien kulujen voidaan arvioida vähenevän vastaavasti, mistä syystä rahoituksen tarvetta arvioitaisiin uudelleen.

Mahdollisina ratkaisuvaihtoehtoina tulisivat kyseeseen joko maksupäätöksen tarkistaminen tai asunto-osakeyhtiöitä koskevien asioiden erottaminen omaksi suoriteryhmäkseen.

Mahdollisen maksupäätöksen tarkistamisen yhteydessä olisi oleellista ensinnäkin turvata sekä käsittelevälle viranomaiselle että tietojärjestelmien ylläpitäjälle riittävät resurssit sekä toisaalta asettaa riittävät edellytykset ja kannusteet toimintojen edelleen tehostamiseen. Jakoperusteen valinnassa olisi toivottavaa pyrkiä myös minimoimaan maksuliikenteen järjestelystä aiheutuvaa hallinnollista työtä.

Maksupäätöksen tarkistamisen sijaan olisi myös mahdollista harkita, tulisiko asunto-osakeyhtiöitä koskevien ilmoitusten muodostaa erillinen suoriteryhmänsä. Siinä tapauksessa asunto-osakeyhtiöitä koskevista ilmoituksista perittäville maksuilla katettaisiin asunto-osakeyhtiöiden käsittelykustannukset (ml. tietojärjestelmäkustannukset) kokonaisuudessaan. Tässä vaihtoehdossa ilmoitusten hinnoittelu ei olisi riippuvainen muiden kaupparekisteri-ilmoitusten hinnoittelusta tai niihin käytetyistä resursseista. Ilmoitusten hinnoittelusta päättäisi VM, jonka hallinnonalaan maistraattien tulohajaus kuuluu. Tässä vaihtoehdossa sekä ilmoitusten hinnoittelusta että maksutuloilla katettavista resurssitarpeista voitaisiin päättää samanaikaisesti.

5. Tehtävien kuvaukset ja mahdollisesti siirtyvät/lakkaavat tehtävät

PRH

Patentti- ja rekisterihallituksessa kaupparekisteriasioita kirjaavat toimistosihteerit ja apulaistarkastajat, niitä käsittelevät ja rekisteröivät tarkastajat ja apulaistarkastajat sekä lakimiehet. Asiakaspalvelua tuottavat asiakasneuvojat ja neuvontalakimiehet.

Kirjaajan päätehtävänä on kirjata kaupparekisteri-ilmoitukset yritystietojärjestelmään ja/tai kaupparekisterin perusjärjestelmään, kohdentaa asiakkaan suorittama maksu ilmoitukseen, johon se liittyy sekä hoitaa käsiarkistoa. Jos tehtävien siirto toteutetaan, asunto-osakeyhtiöasioiden kirjaamiseen ja maksujen kohdentamiseen tarvittava henkilöstöresurssi olisi vuonna 2016 arviolta 2 htv:ta.

Apulaistarkastajien ja tarkastajien pääasiallisena tehtävänä on yritysten kaupparekisteriin tekemien ilmoitusten ja hakemusten ja niihin liittyvien asiakirjojen oikeellisuuden ja lainmukaisuuden tarkastaminen sekä ilmoitusten korjauttaminen ja rekisteröiminen siltä osin kun ilmoituksessa on kyse asioista, joiden ratkaiseminen ei vaadi juridista asiantuntemusta. Jos tehtävien siirto toteutetaan, näihin tehtäviin arvioidaan menevän 1,7 htv:ta vuonna 2016.

Lakimieskäsittelijän tehtävänkuvaan kuuluu yritysten kaupparekisteriin tekemien ilmoitusten ja hakemusten ja niihin liittyvien asiakirjojen oikeellisuuden ja lainmukaisuuden tarkastaminen sekä ilmoitusten korjauttaminen ja rekisteröiminen. Tehtäviin kuuluu lisäksi käsittelyssä oleviin ilmoituksiin liittyvä puhelinneuvonta ja ohjaus sekä esittelyjen vastaanotto, joka käsittää muiden työntekijöiden opastusta sekä neuvontaa kaupparekisteri-ilmoituksiin liittyvissä asioissa. Lakimiehet kouluttavat uusia työntekijöitä, toimivat käsittelijöiden tukena toiminimiraatkaisuja tehtäessä ja muissa lakimiestukea edellyttävissä asioissa sekä valmistelevat ja tarjoavat juridista koulutusta omassa yksikössään.

Neuvontalakimiehet toimivat neuvonta-, tietopalvelu- ja projektitehtävissä ja opastavat ja kouluttavat yksikön muuta henkilöstöä. Heidän tehtävänä on mm. tuottaa neuvontatietoa, tiedottaa linjan rekistereistä ja tietopalvelutuotteista, kehittää neuvontaa ja tietopalvelua sekä kouluttaa myös talon ulkopuolisia tahoja yritys- ja yhteisörekistereihin liittyvissä asioissa. Mikäli tehtävien siirto toteutetaan, lakimiesresurssitarpeen on arvioitu olevan 6 htv:ta vuonna 2016.

Asiakasneuvoja toteuttaa 1. kerroksen asiakaspalvelua eli neuvoo ilmoittaja-asiakkaita ilmoittamiseen ja sekä vireillä oleviin että rekisteröityihin ilmoituksiin liittyvissä asioissa, vastaa rekisteritietoja ja tietopalvelua koskeviin tiedusteluihin. Asiakasneuvoja hoitaa myös asiakirjatilauksia ja markkinoi PRH:n palveluvalikoimaa sekä tuottaa tukipalvelua asiakkaille, jotka käyttävät PRH:n sähköisiä asiointipalveluja. Jos tehtävien siirto toteutetaan, kaupparekisterin tietopalveluun ja neuvontaan asunto-osakeyhtiöasioissa lasketaan kuluvan henkilöresurssija noin 1,3 htv:ta vuonna 2016.

Varsinaiseen käsittelyyn käytettäisiin vuonna 2016 kaikkiaan 9 htv:ta, josta 1,3 htv:ta käytettäisiin asunto-osakeyhtiöiden yhtiöjärjestysten optiseen lukuun. Työskentelypaikkana olisi PRH:n Helsingissä sijaitseva toimitila.

Maistraatit

Maistraateissa kaupparekisteriasioita käsitellään yhteisöoikeudellisella vastuualueella, jota johtaa vastuualueen päällikkö. Kaupparekisteriasiat ovat osa vastuualueen tehtäviä. Vastuualueen päällikkönä toimii lakimieskoulutuksen saanut henkikirjoittaja. Tehtävään on arvioitu menevän 0,5 henkilötyövuotta.

Valmistelijat ottavat kaupparekisteri-ilmoitukset vastaan, kirjaavat ne, vastaanottavat mahdolliset maksusuoritukset ja toimittavat ilmoitukset eteenpäin Patentti- ja rekisterihallitukseen ja Verohallinnolle. He ottavat vastaan myös asunto-osakeyhtiötä koskevat ilmoitukset ja maksut ja hoitavat kirjaukset. He hoitavat myös yhtiöjärjestysten optisen luvun. He tarvittaessa käsittelevät hallinnon muutoksia koskevat ilmoitukset ja rekisteröivät ne. Näihin tehtäviin on arvioitu menevän yhteensä 5 henkilötyövuotta.

Valmistelijat antavat myös tarvittaessa neuvontaa ja opastusta asiakkaille sekä henkilökohtaisesti että puhelimesta, kun kyse on toimielimiä koskevista muutoksista. Asunto-osakeyhtiöiden perustamis- ja yhtiöjärjestysten muutosasioissa neuvontaa antavat vastuualueen tarkastajat, ylitarkastajat ja henkikirjoittajat. Näihin tehtäviin arvioidaan menevän yhteensä 1 henkilötyövuosi.

Yhtiöjärjestyksen muutosta ja asunto-osakeyhtiöiden perustamista koskevat ilmoitukset käsittelevät ratkaisijat ja erityisasiantuntijat joita ovat tarkastajat, ylitarkastajat ja henkikirjoittajat. He ratkaisevat asiat joko suoraan tai tekevät ratkaisun välipäätösten jälkeen. Näiden tehtäviin kuuluu myös erityistä juridista asiantuntemusta vaativa neuvonta ja henkilökunnan koulutus sekä taustatuki. Näihin tehtäviin on arvioitu menevän yhteensä 7 henkilötyövuotta.

6. Vaikutukset

Henkilöstövaikutukset

PRH:n saaman tuottavuusmäärärahan edellytyksenä on ollut, että tietojärjestelmien kehittämisen avulla saavutetaan yritys- ja yhteisölinjalla 31 htv:n säästö vuoteen 2016 mennessä. Tästä yli puolet on jo toteutunut luonnollisen poistuman myötä ja loput toteutetaan vuosien 2014 ja 2015 aikana. Sähköisten palvelujen ja niiden käytön kehittyminen vähentävät virkailijatyötä PRH:ssa myös muilla linjoilla ja henkilöstömäärän kehitys jatkuu virastossa samansuuntaisena vuoden 2015 jälkeenkin. Jos asunto-osakeyhtiöasioiden käsittely keskitetään kokonaisuudessaan PRH:lle, tarvitaan näitä tehtäviä hoitamaan laskelmien mukaan alkuvaiheessa 12,5 htv. Sähköisten palvelujen käytön kehittyessä resurssitarve vähenee entisestään.

Mikäli kauppa- ja yhdistysrekisteriasiat keskitettäisiin Patentti- ja rekisterihallitukseen, merkitsisi se arviolta noin 46,7 henkilötyövuoden poistoa maistraateista ja tarvittavan resurssin lisäystä PRH:een (12,5 htv). Mikäli keskittämistä PRH:hon ei suoriteta, uusi kaupparekisterijärjestelmä ja tietojen rekisteröinti ilman henkilöiden suorittamaa tarkistusta vähentää työntekijöiden tarvetta maistraateissa 33,2 henkilötyövuotta. Maistraattien henkilötyövuosien tarve järjestelmä uudistuksen jälkeen olisi noin 13,5 henkilötyövuotta.

Sähköisten palveluiden käyttöönotto ja ehdotetut organisaatiomuutosvaihtoehdot tulevat vähentämään merkittävästi työmäärää maistraateissa ja PRH:ssa. On syytä varautua siihen, että htv-vähennystarpeeseen pystytään vastaamaan vain osittain tehtäväsiirtojen, eläköitymisen ja muun ulkoisen vaihtuvuuden kautta. Jos luonnollinen poistuma ei riitä kattamaan vähennystarvetta, maistraateissa ja PRH:ssa voidaan joutua myös irtisanomaan henkilöitä. Ehdotetulla uudistuksella ei ole vaikutuksia ELYjen henkilöstön asemaan, koska kauppa- ja yhdistysrekisteri-ilmoitusten vastaanotto ja otteiden antaminen on hyvin marginaalinen tehtävä ELYssä.

Alueelliset vaikutukset

Asunto-osakeyhtiöiden ilmoitusasioita otetaan vastaan tällä hetkellä 40 paikkakunnalla ja käsitellään 31 paikkakunnalla. Ratkaisu, jossa palvelut keskitetään PRH:lle vaikuttaa ko. paikkakuntaan voimakkaammin kuin ratkaisu, jossa palvelut säilyvät paikallisviranomaisilla. Työryhmällä ei ole käytössään tietoa siitä, miten nykyiset asunto-osaketehäviöihin käytettävät htv-rerussit ovat jakautuneet eri paikkakunnille. Valtiovarainministeriön johtama työryhmä on kuitenkin esittänyt, että maistraattien toimipisteverkko supistettaisiin 25 yksikköön vuosien 2015-2019 aikana. Näin ollen PRH:lle keskittämisen alueelliset vaikutukset kohdistuisivat viimeistään vuoden 2019 jälkeen näihin 25 paikkakuntaan 40 paikkakunnan sijasta.

Myös Asiakaspalvelu 2014 hankkeeseen liittyen ei vielä täysin tiedetä, mistä kunnista ja millä laajuudella asunto-osakeyhtiöpalveluita tarjottaisiin, jos PRH-ratkaisuvaihtoehdossa kauppa- ja yhdistysrekisteripalveluita tarjottaisiin sopimusperusteisesti julkisen hallinnon yhteisissä asiakaspalvelupisteissä. Maistraattien palveluja tullaan antamaan yhteisissä asiakaspalvelupisteissä lakisääteisesti, joten maistraattiratkaisussa jokaisessa perustettavassa asiakaspalvelupisteessä tarjottaisiin asiakkaille mahdollisuutta laittaa vireille asiansa sekä kauppa- ja yhdistysrekisteriasioissa että asunto-osakeyhtiöön liittyvissä asioissa.

Jos jatkossa työskentelypaikkana on PRH:n toimipiste Helsingissä, tarkoittaa se sitä, että alueilta (muualta kuin pääkaupunkiseudulta) häviäisi arviolta noin 42,6 htv:ta. Maistraattiratkaisussa alueilta (muualta kuin pääkaupunkiseudulta) häviäisi 29,1 htv:ta tilanteessa, jossa asunto-osakeyhtiötehtävät keskitettäisiin jonnekin muualle kuin pääkaupunkiseudun maistraatteihin.

Myös maistraatti-ratkaisussa viranomainen toimisi keskitetysti, mutta asiakas voisi saada asiansa vireille kaikissa maistraateissa. Kuten edellä on kuvattu, vielä ei ole tiedossa esimerkiksi sitä, mistä paikkakunnista olisi kyse muiden suunnitteilla olevien uudistusten vuoksi. Maistraattiratkaisussakin alueilta häviäisi huomattava määrä henkilötyövuosia, koska sähköisen asiainnoinnin

yleistymisen johdosta resurssien pieneneminen on huomattavaa. Työryhmä ei ole vielä ottanut kantaa siihen, mihin kaupunkeihin maistraatit keskittäisivät asunto-osakeyhtiöilmoitusten käsittelytehtävät, joten tässä vaiheessa ei voida sanoa, miten näitä tehtäviä hoitava henkilöstö sijoituisi. Maistraatti-ratkaisuvaihtoehdossa kauppa- ja yhdistysrekisteriasioiden asiakaspalvelua tarjottaisiin varmuudella kaikissa julkishallinnon yhteisissä palvelupisteissä, koska maistraatit osallistuisivat toimintaan lakisääteisesti eivätkä sopimusperusteisesti.

Jatkossakin Ahvenanmaalla kauppa- ja yhdistysrekisteritehtäviä hoitaisi Ahvenanmaan valtiovirasto, joten uudistuksella ei ole vaikutuksia Ahvenanmaalla annettaviin palveluihin

Kielelliset vaikutukset

PRH on kielilain 6 §:n tarkoittama valtion keskushallinnon viranomainen, joka toimii molemmilla kansallisilla kielillä. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki PRH:n asiointi-, tieto- ja neuvontapalvelut ovat saatavilla sekä suomen että ruotsin kielellä. Tämä koskee myös sähköisiä asiointi- ja tietopalveluita. Ruotsinkielisten osakeyhtiöiden osuus osakeyhtiöiden kokonaismäärästä on 4,9 % (229 949 kpl ja 11 822 kpl) ja asunto-osakeyhtiöiden osuus on 2,5 % (82 826 kpl ja 2 149 kpl). PRH ja Verohallinto tilastoivat yhteisen YTJ-tukipalvelun läpimenoaikoja kieliryhmittäin. Vuonna 2013 keskimääräinen odotusaika suomenkielisessä palvelussa oli 47 sekuntia sen ollessa ruotsinkielisessä palveluissa 26 sekuntia. Parhaan palvelutason sai 81 % suomenkielisistä ja 90 % ruotsinkielisistä.

Maistraattien mukaan Etelä-Suomen ja Pohjanmaan rannikkoalueilla yleisesti n. 30-50 % ilmoituksista ja asiakkaista on äidinkieltään ruotsinkielisiä myös asunto-osakeyhtiöiden osalta. Suuremmissa keskuksissa pääkaupunkiseudulla ja Turussa osuus on pienempi, n. 5 – 10 %. Länsi-Suomen maistraatin kaksikielisille maistraateille tekemän kyselyn perusteella asiakaspalvelua annetaan asunto-osakeyhtiöasioissa ruotsiksi yleisesti viikoittain ja välillä päivittäin, Pohjanmaan rannikkoseudulla käytännössä päivittäin. Pienissä ja keskikokoisissa kaksikielisen rannikkoalueen kaupungeissa, kuten esimerkiksi Raaseporissa, Hangossa ja Pietarsaareissa isännöitsijä on usein ruotsinkielinen, samoin kuin suuri osa yhtiöistä. Kaksikielisissä maistraateissa asunto-osakeyhtiöiden ilmoituksia käsittelevissä henkilöissä on käytännössä aina ruotsinkielentaitoisia lakimiehiä. Joissakin maistraateissa myös puhelinneuvonnassa on suoraan palvelunumerot molemmille kielille. Mikäli paikallisviranomaistehtävät jäävät maistraateille, voidaan ruotsinkielinen palvelu hoitaa niissä tarvittaessa erikoistumistehtävänä.

PRH:n osalta on aikaisemmissa luvuissa kuvattu lisäresurssitarve asunto-osakeyhtiöasioiden käsittelyyn. Näissä otetaan huomioon myös ruotsinkieliseen käsittelyyn tarvittavat lisäykset. Jatkossa asiointin pääpainon on tarkoitus kohdistus verkkopalveluihin, jotka tarjotaan samanlaisina molemmilla kielillä. PRH-ratkaisuvaihtoehdossa paikallisviranomaistoiminta loppuisi myös sellaisissa kaupungeissa, joissa on perinteisesti ollut vahvat ruotsinkieliset palvelut. Koska PRH jo nyt kuitenkin antaa ruotsinkielistä palvelua ja rekrytoinneissa otetaan huomioon ruotsinkielisten asunto-osakeyhtiöasiakkaiden palvelutarve, voidaan katsoa, että uudistuksessa turvataan ruotsinkielisten palvelut.

Kaupparekisteriin on merkitty kuusi elinkeinonharjoittajaa, joiden rekisteritiedoissa on merkintä saamenkielisestä toiminimestä tai aputoiminimestä. Yhdellä lakanneella yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on ollut saamenkielinen rinnakkaistoiminimi. Kaupparekisterissä ei ole yhtään saamenkielistä asunto-osakeyhtiötä, mutta Lapin maistraatin Kittilän yksikössä toimii ainakin yksi saamenkielinen lakimies. Saamenkielisen asiakaspalvelun saatavuus kauppa- ja yhdistysrekisteriasioissa voitaisiin turvata alueella esimerkiksi antamalla saamenkielistä palvelua yhteisistä asiakaspalvelupisteistä

Taloudelliset vaikutukset

Sähköisten palveluiden käyttöönoton ja tehtävien PRH:een keskittämisen voidaan korkeimmillaan arvioida tuovan yhteensä noin 1 710 000 euron vuosittaiset säästöt kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaistehtäviin käytettäviin resursseihin. PRH:n laskelmien mukaan tehtä-

vien keskittämisen ja sähköisten palveluiden käyttöönoton jälkeen nykyiset maistraattien tehtävät voitaisiin vuonna 2016 tehdä 12,5 htv:lla. Maistraatit ilmoittivat, että vuonna 2013 näihin tehtäviin käytettiin 46,7 htv:ta. Edellä mainittu säästö on laskettu kertomalla vapautuvat henkilötyövuodet 34,2 htv (46,7 htv-12,5 htv) laskennallisella yhden htv:n kustannuksella. Yhden htv:n kustannukseksi on arvioitu 50 000 euroa.

Maistraatit arvioivat tehtävien hoitamiseen tarvittavan resurssin vuonna 2016 vain hieman isommaksi 13,5 htv, joten taloudelliset vaikutukset olisivat hyvin lähellä toisiaan molemmissa vaihtoehtoissa. Oli ratkaisuvaihtoehto kumpi tahansa, pienenee PRH:n kustannus asunto-osakeyhtiöpalveluista nykyisestä 2,054 miljoonasta eurosta huomattavasti. Jos laskennan perusteena käytettäisiin samaa 50 000 euron htv-kustannusta, olisi vuoden 2016 kustannus PRH:lle 625 000 – 675 000 euron välillä tilanteessa, jossa rahoitusosuudeksi sovittaisiin henkilötyömäärän mukainen osuus.

Vielä ei ole tiedossa, kuinka suuri osuus vapautuvasta henkilöstöstä jatkaa työskentelyä muissa tehtävissä valtionhallinnossa. Ei kuitenkaan ole todennäköistä, että laskennallinen säästö realisoituisi kokonaisuudessa valtionhallinnossa, mutta se kuitenkin vähentää annetun arvion mukaisesti kauppa- ja yhtiörekisterin paikallisviranomaistehtävien hoitamisen kustannuksia.

Vaikutukset asiakkaisiin

PRH:n ja maistraattien saaman asiakaspalautteen mukaan PRH:n nykyisten asiakkaiden palvelutarve tulee parhaiten ja tehokkaimmin täytetyksi verkkopalveluyälän kautta. Ylipäätään sähköisen asioinnin yleistymistä Suomessa halutaan vauhdittaa valtionhallinnossa. Ympäri vuorokauden tarjolla olevia sähköistä asiointia ja kotisivujen ohjeistusta täydentävät virka-aikana tarjolla olevat perinteisemmät palvelut, kuten puhelinneuvonta. Toimintojen siirtyessä pääosin verkkoon palvelut ovat asiakkaiden saavutettavissa missä ja milloin vain. Verkkopalvelujen toiminnallisuus perustuu ohjautuvuuteen, joka vähentää neuvonnan tarvetta nykyisestään. Asiakaskunta, joka ei ole tottunut asioimaan sähköisesti, tarvitsee todennäköisesti myös yleisneuvontaa verkkoasiointista substanssiin liittyvän neuvonnan lisäksi. Tietojärjestelmä uudistuksen käyttöönoton viivästyminen vuoden 2015 alusta saattaisi aiheuttaa ruuhkaa käsiteltävissä asioissa, jos asiakkaat eivät voisikaan käyttää sähköisiä palveluita siinä aikataulussa kuin on esitetty. Toisaalta viime vuosina verkkopalveluhankkeessa on edetty aikataulunmukaisesti, joten näköpiirissä ei ole sellaista tilannetta, etteivät palvelut olisi käytössä vuoden 2015 alussa.

Ellei valtionhallinnossa toisin linjata, muun muassa ilmoitusten toimittaminen paperisena säilyy kuitenkin yhä mahdollisena tulevaisuudessakin. Myös paperisina PRH:n käsiteltäviksi toimitettavien ilmoitusten käsittelystä jää yksi vaihe pois, kun asiakas jättää ne itse postin kuljetettavaksi suoraan käsittelevälle viranomaiselle. Asioiden käsittelyn keskittämällä keskusvirastoon lisätään toisaalta asiakkaiden yhdenvertaisuutta. Käsitteleminen ja käsitteleyajat yhdenmukaistuvat ja asiakkaalle voidaan taata vähenevistä resursseista huolimatta asiantuntemus kaikessa kaupparekisteriasioiden käsittelyssä. Asiakkaat saavat samantasoisien palvelun myös riippumatta siitä, missä yhtiömuodossa toimintaa harjoitetaan.

Voidaan olettaa, että sillä, että viranomainen sijaitsee pelkästään Helsingissä, on merkitystä alueilla tarjottavaan palveluun. PRH:n nykyisiin asiakkaisiin paikallisviranomaisverkoston lakkauttamisella ei katsota olevan vaikutuksia. Maistraattien asiakkaat sen sijaan ovat tottuneet tarvittaessa saamaan henkilökohtaista palvelua. Tämä tulee selkeästi vähenemään, jos toiminnot keskitetään PRH:lle, koska PRH:n ainoa käyntiasiakkaiden palvelupiste sijaitsee Helsingissä. Muualla asuvien asiakkaiden on siirryttävä asioimaan verkossa, soitettava puhelinpalveluun tai käytettävä mahdollisia etäyhteyksiä. Yksittäisissä tapauksissa asiakkaille ei myöskään voida osoittaa niin pitkälle menevää neuvontaa, johon hän on saattanut tottua. Asiakkaalle epäselvät tilanteet ovat usein sellaisia, joissa hän lopulta kokee tarvitsevansa henkilökohtaista käyntiasiointia. Tämän tyyppisissä tilanteissa asiakas joutuisi turvautumaan puhelinpalveluun käyntiasioinnin sijasta. Edustamista ja hallitustenjäsenten muutoksia koskevat ilmoitukset menisivät rekisteriin ilman tarkistustoimenpiteitä.

Asiakkaat eivät jatkossa voisi jättää kauppaja- ja yhdistysrekisteri-ilmoituksia tai hakea rekisteriotteita ELY-keskuksista. Toiminta on ollut viime vuosina vähäistä ja jatkuvasti pienentynyt. Maistraatti-ratkaisuissa tietyillä samoilla paikkakunnilla jatkossakin säilyisi toimipiste, missä asioida.

Henkilökohtainen asiakaspalvelu vähenee myös, jos asioiden käsittely säilyy maistraateissa, koska toimintoja keskitetään silloinkin ja koska toiminnan tehostaminen edellyttää palveluiden selkeämpää tuotteistamista myös maistraateilta. Toisaalta molemmissa ratkaisuvaihtoehdossa asiakkaat voivat asioida viranomaisten omien toimipisteiden lisäksi myös julkisen hallinnon yhteisissä asiakaspalvelupisteissä ja saada sieltä tarvittaessa videoyhteyden välityksellä myös asiantuntijapalvelua viranomaiselta.

Asioinnin painopisteen siirtäminen verkkopalveluihin asettaa verkkopalveluja käyttävät asiakkaat viranomaisesta riippumattomaan asemaan. Asiansa saa vireille ja toimitettua ilman mahdollista viranomaisen menettelystä johtuvaa viivettä, mikä lyhentää ilmoitusten käsittelyaikoja. Verkkopalvelut myös pystytään tarjoamaan asiakkaalle edullisemmin.

Keskittämiseen liittyvä valmistelu tehdään virkatyönä.

Lainsäädäntö

Tehtävien keskittäminen Patentti- ja rekisterihallitukselle edellyttäisi muutoksia lainsäädäntöön. Sen sijaan nykyisten tehtävien säilyttäminen maistraateissa ja siihen liittyvä organisaatiouudistus ovat toteutettavissa ilman lainsäädännön muutoksia. Jos tehtävät keskitetään PRH:lle, olisi lainsäädännöstä poistettava tai muutettava maininnat maistraattien ja ELY - keskusten yhdistys- ja kaupparekisterin paikallisviranomaistehtävistä. Työryhmän näkemyksen mukaan tehtävien siirto edellyttäisi muutoksia seuraaviin säännöksiin:

Muutettavia säännöksiä olisivat:

- Kaupparekisterilain 1 §:n 1 momentti,
- Kaupparekisteriasetuksen 29 §:n 1 mom
- AsOyL 2 luvun 15 §:n 6 mom,
- Yhdistyslain 47 §. i mom, 48 §:n 1 mom, 62 §:n 2 mom,
- Yhdistysrekisteriasetuksen 2 §, 8 § ja 10 §:n 1 ja 2 mom
- Rekisterihallintoasetuksen 4 § 2 mom
- Yritys- ja yhteisötietolain 10 §:n 1 mom
- Valtioneuvoston asetuksen yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä 2 § ja 6 §

Lisäksi seuraavat säännökset olisi kumottava:

- Kaupparekisterilain 19 a § ja 21 §:n 4 mom
- Kaupparekisteriasetuksen 2 §:n 2 mom ja 28 §,

7. Johtopäätökset

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että sähköisten palvelujen käyttöönotolla on jo itsessään merkittäviä toimintaa tehostavia vaikutuksia sekä PRH:ssa että maistraateissa. Maistraateissa toteutettaisiin lisäksi tehtävien keskittäminen muutamaaan maistraattiin, millä toiminta tehostuisi edelleen. Tehtävien keskittämisellä PRH:een saavutettaisiin henkilötyövuosissa lasketuna suunnilleen sama tuottavuushyöty, kuin maistraateissa toteutettavalla organisaatiouudistuksella. Tehtävien hoitoon tarvittavan henkilöresurssin määrä olisi 12,5 henkilötyövuotta, jos tehtävät keskitetään PRH:een. Jos tehtävät säilyvät maistraateissa, kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaistehtävät voidaan suorittaa 13,5 henkilötyövuodella.

Ottaen huomioon henkilöstölle aiheutuvat vaikutukset kummassakin ratkaisumallissa, olisi tärkeää tehdä päätös riittävän aikaisessa vaiheessa, jotta henkilöstölle annetaan riittävästi aikaa valmistautua tuleviin muutoksiin.

Kannanotto PRH-ratkaisun puolesta

Sähköisten palveluiden käyttöasteen lisääntyessä on oletettavaa, että ilmoitusten käsittelyyn tarvittava resurssi tulee tulevien vuosien aikana tästä vielä vähenemään. Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan tällaisessa tilanteessa on tuottavuuden ja vaikuttavuuden kannalta tehokkainta keskittää toiminnot yhteen jo olemassa olevaan keskusvirastoon. Maistraattiratkaisussa käytännössä synnytetäisiin valtiohallintoon kaksi tai useampi asiantuntijakeskittymä, jolloin kaupparekisteripalveluihin liittyviä tehtäviä hoidettaisiin osin päällekkäin keskusvirastossa ja paikallistasolla. Jolloin PRH:n kaupparekisteripalveluosaamiseen käytettäisiin 66 htv:ta ja maistraatteihin 13.5 htv:ta. Koska sähköistämisen ja asunto-osakeyhtiötehtävien uudelleen organisoimisen vuoksi myös maistraateista paikallistasolla oleva htv-määrä olisi jatkossa 13.5 htv:ta, katsoo TEM, ettei tällä enää ole sellaista alueellista vaikuttavuutta, että kahden (tai useamman) keskusviraston ratkaisuun tulisi päätyä aluehallinnollisista lähtökohdista. Varsinkin tilanteessa, jossa kyseinen 13.5 htv jakautuu useammalle paikkakunnalle. PRH myös liittyisi sopimusperusteisesti julkishallinnon yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin, joissa asiansa saisi jatkossa vireille alueellisesti ja sisällöllisesti laajasti. Lisäksi edelleen asiansa saisi vireille myös kaikissa Verohallinnon toimipisteissä.

Asiakkaan kannalta toimintojen keskittämisellä yhteen keskusvirastoon pystyttäisiin turvaamaan käsittelyn ja neuvonnan tasalaatuisuus resurssien vähentyessä huomattavasti. Yhdenmukainen käsittely toteutuisi paitsi asunto-osakeyhtiöitä koskevissa ilmoituksissa, myös eri yritysmuotojen välillä. PRH:ssa on erityisasiantuntemusta yhtiöoikeudesta ja myös asunto-osakeyhtiölain soveltamisesta. Siirron yhteydessä voidaan asunto-osakeyhtiöiden käsittelyyn liittyvää erityisosaamista täydentää tehtävien siirtojen ja rekrytointien kautta. PRH:n muu yhtiöoikeudellinen osaaminen, tukee myös asunto-osakeyhtiö käsittelyä. Asiakkaan kannalta merkittävä näkökohta on myös ilmoitusten hinnoittelu, joka ei nykyisin asunto-osakeyhtiöpalveluiden osalta perustu aitoon kustannusvastaavuuteen. Keskittämällä tehtävät PRH:een voidaan turvata hinnoittelun läpinäkyvyys hajautettua mallia tehokkaammin. Lisäksi tässä mallissa sama ohjaava taho päättäisi sekä tehtävien hoitoon käytettävistä resursseista että niiden kattamiseksi perittävistä maksuista, mikä johtaisi tehostamaan toimintaa myös pidemmällä aikavälillä.

Valtiohallinnon tuottavuutta parantaessa on myös syytä painottaa ratkaisuja, joilla voidaan vähentää hallinnon hallinnollista taakkaa. Asunto-osakeyhtiöpalveluiden siirtäminen kaupparekisteriviranomaisen tehtäväksi vähentää erilaisten ohjausryhmien ja hallinnonkehittämissyhmien tarvetta, kun kaikkien kaupparekisteripalveluiden laatua voidaan kehittää yhden organisaation sisäisenä tehtävänä. Lisäksi säästetään mm. maksujen tilityksiin viranomaiselta toiselle käytettyä työaikaa. Maksuja koskeva kustannusvastaavuuslaskenta voitaisiin helpommin järjestää yhden viranomaisen toimesta. Myös kauppa- ja yhdistysrekisteritoimintojen ohjaus yksinkertaistuu ja virtaviivaistuu, kun niistä vastaisi yksi virasto (PRH) ja sitä tulosohjaava ministeriö (TEM).

Siirron toteutukseen saattaa liittyä tilapäistä käsittelyruuhkaa, mutta koska PRH:n nykyiset kaupparekisteritehtävät voidaan katsoa luonteeltaan kohtuullisen samanlaisiksi asunto-osakeyhtiötehtävien kanssa, on oletettavaa, että PRH:n organisaatio mukautuu uusiin tehtäviin nopeasti. PRH-ratkaisun vaikutukset maistraattien henkilöstölle ovat kriittisemmät kuin maistraattiratkaisussa, joskin siinäkin resurssitarpeen väheneminen nopealla aikataululla on huomattava. Maistraattien henkilöstöön kohdistuu negatiivisia vaikutuksia kummassakin vaihtoehdossa. Toisaalta, jos keskittäminen toteutuu, sillä voi olla myös henkilöstön asemaan liittyviä negatiivisia vaikutuksia PRH:ssa. TEM kuitenkin katsoo, että VATU-ohjelman mukaisesti nyt tulee tehdä sellaisia toimenpiteitä, joilla selkeytetään hallinnon ohjausta ja parhaiten varmistetaan toiminnan tehokkuus ja laatu. TEM:n näkemyksen mukaan yksi kaupparekisteriasioita käsittelevä keskusvirasto vastaa tähän tarpeeseen parhaiten ja siksi on esittänyt kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisverkoston lakkauttamista ja asunto-osakeyhtiötehtävien keskittämistä PRH:een.

Kannanotto maistraattiratkaisun puolesta

Maistraatit ja Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö toteavat, että sähköisten palvelujen käyttöönotolla on jo itsessään merkittäviä toimintaa tehostavia vaikutuksia sekä maistraatissa että PRH:ssa. Maistraateissa toteutettaisiin lisäksi tehtävien keskittäminen muutamaa maistraattiin, millä toiminta tehostuisi edelleen. Jos tehtävät säilyvät maistraateissa, kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaistehtävät voidaan suorittaa 13,5 henkilötyövuodella. Toimintaa uudelleen organisoimalla ja sähköisten palvelujen käyttöönotolla tulisi toteutumaan 33, 2 henkilötyövuoden säästö.

Asiakkaiden on helppo hoitaa asiansa maistraatissa. Sähköisen asiainninn rinnalla asiakkailla on tilanteen niin vaatiessa käytettävissään maistraatin valmistelijoiden ja erityisasiantuntijoiden osaaminen sekä perustettavan laajan valtakunnallisen julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalvelupisteverkon palvelut.

Asiakkaat saavat palvelunsa lakisääteisesti kaikista yhteisistä asiakaspalvelupisteistä ilman, että palvelutuottajat neuvottelevat siitä erikseen pistettä ylläpitävän kunnan kanssa. Maistraateissa on ennestään osaamista kuntien ja eri viranomaisten välisestä yhteistyöstä sekä palveluneuvojien kouluttamisesta ja taustatuen antamisesta. Siksi onkin perusteltua, että kauppa- ja yhdistysrekisteripalvelut tuotetaan julkisen hallinnon yhteisissä asiakaspalvelupisteissä maistraattien toimesta. Muutoksen toteuttaminen rakentuu tässä ratkaisuvaihtoehdossa nykyisen asiantuntija- ja palveluorganisaation pohjalle.

Asiakkaat ovat tottuneet saamaan maistraatin palveluita ja neuvontaa molemmilla kansallisilla kielillä, ruotsiksi ja suomeksi. Myös asiakkaiden tasa-arvoinen kohtelu edellyttää tätä. Tämä osaaminen on jo maistraateissa, eikä ei edellytä uudelleen rekrytointia tai uudelleen koulutusta.

Sähköisen asiointijärjestelmän kehittäminen ja muutoksen toteuttaminen maistraattien kokonaisvaltaisen ammatillisen ja asiakaspalveluosaamisen varaan on kustannustehokasta ja riskitömämpää kuin sähköisen järjestelmän ja organisaation uudistaminen yhtäaikaaisesti. Sähköisen järjestelmän pitkään kestänyt ja paljon kustannuksia aiheuttanut uudistaminen saattaa olla käyttöönottohetkellä jo vanhentunut. Maistraatit pystyvät kuitenkin tässäkin tapauksessa varmistamaan, että toiminta jatkuu ilman asiakkaille aiheutuvia ongelmia, vaikka järjestelmän käyttöönotossa tai toimivuudessa ilmenisi vaikeuksia.

Ratkaisussa, jossa palvelut keskitetään PRH:lle, viranomainen ja työskentelypaikka sijaitsevat PRH:n Helsingin toimipisteessä. Tämä tarkoittaa sitä, että maakunnista häviäisi noin 42,6 henkilötyövuotta. On syytä varautua siihen, että htv-vähennystarpeeseen pystytään maistraateissa vastaamaan vain osittain tehtäväsiirtojen, eläköitymisen ja muun vaihtuvuuden kautta. Jos luonnollinen poistuma ei riitä täysin kattamaan vähennystarvetta, maistraateissa voidaan joutua myös irtisanomaan henkilöitä eri puolilla Suomea. Maistraattivaihtoehdon toteutus antaisi mahdollisuuden toteuttaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa myös tämän muutoksen toteutuksessa. Lopputuloksena olisi selkeä tulevaisuuden toiminnan suunnittelu yhdessä henkilöstön kanssa siinä or-

ganisaatiossa, joka tehtävää on hoitanut jo useita vuosikymmeniä. Maistraateissa htv-vähennystarpeeseen pystytään vastaamaan todennäköisemmin siirtämällä henkilöstö monialaisen organisaation muihin tehtäviin.

Maistraattien kaupparekisteritehtävistä tärkein on asunto-osakeyhtiöiden rekisteröinti. Suomessa suurin osa asuinrakennuksista on asunto-osakeyhtiöiden omistuksessa ja Suomessa on noin miljoona asunto-osakkeen omistajaa sekä taloyhtiöiden hallituksissa vaikuttaa 300.000 suomalaista. Asunto-osakeyhtiöitä koskevat kaupparekisteri-ilmoitukset ovat ns. maallikoiden tai isännöitsijöiden tekemiä, joten neuvonta on tärkeää.

Asunto-osakeyhtiötä koskevien kaupparekisteri-ilmoitusten korjaustarve 2013

(perustuu Tuija Kanervan muistioon 11.11.2013)

Maistraatti	Perusilmoitukset korjausta vaativien %-osuus	Yhtiöjärjestysten muutosilm. korjausta vaativien %-osuus	Muut muutokset korjausta vaativien %-osuus
Helsinki	40	65	15
Länsi-Uusimaa	50	85	50
Itä-Uusimaa	50	75	50
Häme	80	80	50
Kaakkois-Suomi	65	75	25
Lounais-Suomi	80	80	50
Länsi-Suomi	40	40	40
Sisä-Suomi	40	80	40
Itä-Suomi	70	80	50
Pohjois-Suomi	80	80	40
Lappi	90	90	50